

Protokoll
NÄRVARANDE FULLMÄKTIGELEDAMÖTER OCH ERSÄTTARE

Namn är genomstrukt om ledamot inte har deltagit under någon del av mötet.

Valkrets	Ledamot (vald enligt artikel 321)	Ersättare
ABB-ingenjörerna	Bertil Nordqvist	
ABB-ingenjörerna	Sara Hellsten	Salem Abdelsaid
ABB-ingenjörerna	Peter Freyhult	Suncana Bandalo
Distrikt Västmanland	Bengt Tynnvall	
Erfarna Civilingenjörer	Birgitta Albertsson	
Erfarna Civilingenjörer	Hans A Olofsson	
Erfarna Civilingenjörer	Thomas M Olsson	
Erfarna Civilingenjörer	Håkan Danielsson	Lars Håkansson
Ericsson	Rebecka Tonnvik	
Ericsson	Tomas Blidberg	
Ericsson	Stefan Hasselgren	
Ericsson	Mikael Goldberg	
Ericsson	Iwe Lingström	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Helene Åhsberg	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Anne Marie Imrell	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Carl-Fredrik Lindberg	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Daniel Westlén	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Ralph-Peter Kross	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Björn Nyström	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Jon Joines	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Eric Ramsel	
Ingenjörer för ett hållbart samhälle	Rafael Moreno	
Ingenjörer i Staten	Magnus Landgren	
Ingenjörer i Staten	Christina Eklöf	
Ingenjörer i Staten	Carolina Gomez Lagerlöf	
Ingenjörslistan för Universitet och Högskolor	Karin Odelius	Teresa Hankala-Janiec
Ingenjörslistan för Universitet och Högskolor	Jan Lindér	
Ingenjörslistan för Universitet och Högskolor	Martin Eneling	
IT, Konsult & Innovation	Anders C Johansson	
IT, Konsult & Innovation	Anna Otto	Peter Tönnäng
IT, Konsult & Innovation	Anders Melin	
Jönköpingslistan	Sara Normark Frisk	
Klöver Dam – Kvinnligt nätverk	Pia Hill	
Klöver Dam – Kvinnligt nätverk	Judit Burda	
Klöver Dam – Kvinnligt nätverk	Astrid Granberg	
Klöver Dam – Kvinnligt nätverk	Anke Krönert	
Klöver Dam – Kvinnligt nätverk	Helena Larsson	
Klöver Dam – Kvinnligt nätverk	Katarina Wigginton	
SAAB-listan	Ewa Nordin	Katarina Idberger
SAAB-listan	Lars Svensson	
Samhällsbyggarna	Lena Hellberg	
Samhällsbyggarna	Birger Back	
Samhällsbyggarna	Juan Copovi Mena	
Stockholm-Mälardalen	Åke Holmqvist	
Stockholm-Mälardalen	Johan Ingberg	
Stockholm-Mälardalen	Patricia Quaglia	
Stockholm-Mälardalen	Kenneth Jansson	
Stockholm-Mälardalen	David Lindgren	

Protokoll

Valkrets	Ledamot (vald enligt artikel 321)	Ersättare
Sveriges brand- och riskhanteringsingenjörer	Johan Gert	
Sveriges brand- och riskhanteringsingenjörer	David Hultman	Anders Axelsson
Sveriges Ingenjörer AB Volvo	Peter Månsson	
Sveriges Ingenjörer AB Volvo	Margherit Sörensen	
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Susanne Lindqvist	
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Anders Ripa	
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Jenny Nilsson	Gunnar Parkefeldt
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Christer Lund	
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Elisabeth Gårdbäck	
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Per Tore Eidsvik	
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Johan Tärbo	
Sveriges Ingenjörer i VÄST	Ninna Aronsson	
Sveriges Ingenjörer NORR	Stefan Wänstedt	
Sveriges Ingenjörer NORR	Per Lindstein	Sven Nygård
Sveriges Ingenjörer NORR	Stefan Bergqvist	
Sveriges Ingenjörer NORR	Johnny Dahlberg	
Sveriges Ingenjörer NORR	Michael Öhman	
Sveriges Ingenjörer Syd	Ulf Bengtsson	
Sveriges Ingenjörer Syd	Shiva-Prasad Kagganti	
Sveriges Ingenjörer Syd	Fredrik Edman	
Sveriges Ingenjörer Syd	Maygon Wendel Lesenius	
Sveriges Ingenjörer Syd	Per Beremark	
Sveriges Ingenjörer Syd	Håkan Gül	
Sveriges Ingenjörer Syd	Bo Servenius	
Sydöstra Sveriges Ingenjörer	Anders Johansson	
TLL (Tekniska Lärares Lärarförening)	Monica Tillberg Hesselbom	
Vattenfall	Pernilla Owe	
Vattenfall	Carl Gustaf Angelin	Rolf Ohlsson
Volvo Cars "Mer pang för pengarna"	Karin Nordin	
Volvo Cars "Mer pang för pengarna"	Maria Guttman	
Volvo Cars "Mer pang för pengarna"	Elin Petersson	
Volvo Cars "Mer pang för pengarna"	Harun Redzic	
Volvo Cars "Mer pang för pengarna"	Mats Garsten	

Protokoll

Valkrets	Ledamot (vald enligt artikel 322)	Ersättare
Teknologerna	Gustaf Liljegren	Linus Lejdfelt
Teknologerna	Lia Karida	
Teknologerna	Emma Nilsson Lysén	
Teknologerna	Sofia Magnusson	
Teknologerna	Simon Lundegård	
Teknologerna	Jakob Larsson	Leon Mutambala
Teknologerna	Svea Ekelin	Abdulkadir Moalim
Teknologerna	Cecilia Ågren	Namtinder Sagoo
Teknologerna	Sakke Teerikoski	Pedram Shirinbolaghi
Teknologerna	Fanny Åkerström	
Teknologerna	Oskar Hektor	
Teknologerna	Ylva Lannér	Behnam Hashemi Bani
Teknologerna	Oskar Högborg	
Teknologerna	Tobias Åresten	

ÖVRIGA NÄRVARANDE

Valberedning *	<i>Per Tore Eidsvik Johnny Dahlberg Åke Holmqvist Anders L Johansson Maria Guttman Maygon Wendel-Lesenius</i>	* De som är fullmäktigeledamöter redovisas här med <i>kursivt namn</i> eftersom de redan finns i ledamotsförteckningen ovan.
Revisorer och personliga ersättare *	Janerik Lundquist Ylva Johansson <i>Johan Tärbo</i> <i>Johan Ingberg</i> Fredrik Sjölander	
Förbundsstyrelse	Ulrika Lindstrand, förbundsordförande Joachim Pettersson, förste vice förbundsordförande Monica Normark, andre vice förbundsordförande Mikael Andersson Göran Engström Ulf Grönberg Alice Halldin Sverker Hanson Sofia Johannesson Therese Koggdal Per Norlander Marcus Suurküla Magnus Sundemo Måns Östring	
Adjungerade till förbundsstyrelsen	Elisabeth Arbin, utsedd av Akademikerklubben vid Sveriges Ingenjörer Lotta Ljungqvist, utsedd av Unionen-klubben vid Sveriges Ingenjörer	

Protokoll

Gäster	Maria Bahrami, Kårordförande Kungliga Tekniska Högskolan Sanne Rönning, Ordförande Uppsala teknolog- och naturvetarkår Sara Magnusson, valberedningens förslag till förbundsstyrelsen Philip Stankovski, valberedningens förslag till förbundsstyrelsen Per Henriksson, f d utvecklingschef Jusek Theresia Silander Hagström, förbundsstyrelsens demokratiutredning
Förbundskansli	Therése Avoltén, assistent förbundsledningen Anna Bergkvist, HR-generalist Mia Bigelius, ekonomichef Lisa Bondesson, enhetschef Utveckling, utredning och opinion Magnus Böschen, enhetschef Internservice och Fastighet Gunilla Eriksson, enhetschef Medlemservice Daniel Falk, enhetschef Industri Camilla Frankelius, avdelningschef Förhandlingsavdelningen MariaPia Gistedt, tf enhetschef Rekrytering o Marknad & Medlemskommunikation Emilie Johansson, kommunikatör Natasha Kavalic, tf enhetschef Medlemsförmåner Frida Lejonqvist Majak, kommunikatör Peter Larsson, samhällspolitisk direktör/stf förbundsdirektör Richard Malmborg, förbundsdirektör Daniel Milovan, IT-chef Anette Niska-Andersson, tf enhetschef Kommunikation Alexander Orlinge, pressekreterare Sara Petersson, HR-chef Ove Rang, enhetschef Offentlig Heléne Robson, chefsjurist Mikael Rosengren, enhetschef Tjänste Anders Tihkan, förbundssekreterare Åsa Ödlund, avdelningschef Medlem och marknad

I närvaroförteckningen har upptagits de fullmäktigeledamöter och ersättare samt övriga som var närvarande vid hela eller delar av mötet.

Fullmäktige uppfyllde vid samtliga beslutstillfällen kraven på beslutsförhet enligt Stadgar för Sveriges Ingenjörer.

I redovisningar från voteringar och personval i mötessystemet redovisas antal röstberättigade utan avräkning för tillfälligt frånvarande ledamöter.

I protokollet är föredragningslistans punkter införda i den ordning som fullmäktige behandlade dem.

Yrkanden som dragits tillbaka, eller nomineringar som avböjts, redovisas inte i protokollet.

Fullmäktiges plenarsessioner webbsändes med undantag för vissa avsnitt, vilka anges i protokollet.

Protokoll

Söndag 2017-11-19

Inledning

Förbundsordförande Ulrika Lindstrand hälsade fullmäktigeledamöter, gäster och övriga mötesdeltagare välkomna och gjorde en översikt av det senaste årets större händelser.

§ 01 FULLMÄKTIGEMÖTET ÖPPNAS

Ulrika Lindstrand förklarade fullmäktiges ordinarie möte 2017 öppnat.

§ 02 UPPROP OCH JUSTERING AV RÖSTLÄNGD**§ 02.01 Upprop**

Anders Tihkan förrättade upprop av fullmäktigeledamöterna och ersättarna. Han konstaterade att 77 fullmäktigeledamöter och ersättare var närvarande vid uppropet, varav 14 teknologer.

Enligt Stadgar för Sveriges Ingenjörer, artikel 334 är fullmäktige beslutsfört när minst hälften (≥ 48) av samtliga (95) fullmäktigeledamöter och ersättare är närvarande.

Ulrika Lindstrand konstaterade att fullmäktige var beslutsfört.

§ 02.02 Justering av röstlängd

Fullmäktige beslöt

att fastställa röstlängd enligt bilaga 02 [reviderad 2017-11-19] i möteshandlingarna.

§ 03 VAL AV MÖTESFUNKTIONÄRER**§ 03.01 Val av mötesordförande och ersättare**

Fullmäktige beslöt enhälligt

att till mötesordförande välja Anders Johansson

att till förste ersättare välja Johan Tärbo

att till andre ersättare välja Carolina Gomez Lagerlöf.

Byte av mötesordförande

Ulrika Lindstrand överlämnade ledningen av mötet till Anders Johansson.

Protokoll**§ 03.02 Val av mötessekreterare och ersättare**

Fullmäktige beslöt

- att till mötessekreterare välja Anders Tihkan
- att till förste ersättare välja Anna Bergkvist
- att till andre ersättare välja Therése Avoltén.

§ 03.03 Val av två protokolljusterare tillika rösträknare, samt två extra rösträknare

Fullmäktige beslöt

- att till protokolljusterare tillika rösträknare välja Åke Holmqvist och Per Beremark
- att till extra rösträknare vid eventuell sluten omröstning under § 20 välja Iwe Lingström och Pia Hill
- att fullmäktigeprotokoll 2017 ska skickas ut för justering senast 2017-12-22
- att uppdra åt mötesordförandena och protokolljusterarna att justera fullmäktigeprotokoll 2017.

§ 04 FÖREDRAGNINGSLISTA

Björn Nyström begärde ordningsfråga angående avstängning av webbsändning samt att i plenisalen får endast vistas ledamöter av fullmäktige, andra förtroendevalda och anställda i förbundet under behandling av ärenden vid dechargedebatt.

Fullmäktige beslöt

- att bifalla Björn Nyströms begäran i ordningsfrågan.

Björn Nyström yrkade på dechargedebatt angående

- 1) enskilda förbundsstyrelseledamöters agerande efter beslut vid förbundsstyrelsemötet den 18 maj 2017 gällande paragraf 33.01
- 2) nedläggning av tidningen Ingenjören.

Fullmäktige beslöt

- att ta upp nya ärenden om förtroendefråga respektive tidningen
- att med tillägg av
 - 09.02 Förtroendefråga
 - 09.03 Tidningen Ingenjörenfastställa föredragningslistan.

Anders Johansson konstaterade att besluten om att ta upp nya ärenden på föredragningslistan hade fattats med erforderlig majoritet [*två tredjedelar av antalet närvarande ledamöter*].

Protokoll**§ 05 MÖTETS STADGEEENLIGA UTLYSANDE**

Fullmäktige beslöt

- att fullmäktigemöte 2017 är stadgeenligt utlyst
- att fastställa publicerade möteshandlingar samt utskottsutlåtande 1-2 som fullmäktiges skriftliga beslutsunderlag.

§ 06 MÖTESORDNING

Anders Johansson sammanfattade huvuddragen i förbundsstyrelsens förslag till mötesordning.

Fullmäktige beslöt

- att fastställa mötesordning enligt bilaga 06 i möteshandlingarna.

§ 07 SVERIGES INGENJÖRERS ÅRSREDOVISNING 2016

Mia Bigelius föredrog Sveriges Ingenjörers årsredovisning 2016.

Fullmäktige beslöt

- att lägga Sveriges Ingenjörers årsredovisning 2016 till handlingarna.

§ 08 REVISIONSBERÄTTELSE 2016

Janerik Lundquist och Fredrik Sjölander redovisade revisorernas arbete och revisionsberättelsen.

Fullmäktige beslöt

- att lägga revisionsberättelsen 2016 för Sveriges Ingenjörer till handlingarna.

§ 09 GRANSKNING 2017**§ 09.01 Granskningsrapport 2017**

Janerik Lundquist och Fredrik Sjölander redovisade revisorernas granskningsrapport.

Fullmäktige beslöt

- att lägga revisorernas granskningsrapport 2017 till handlingarna.

Uppehåll i webbsändning

Anders Johansson konstaterade att webbsändningen från fullmäktigemötet gör uppehåll under punkt 09.02 och 09.03 med anledning av ärendenas interna innehåll.

§ 09.02 Förtroendefråga

Björn Nyström yrkade på ”diskussion om lämpligheten att ha två vice ordförande i förbundet som agerat högst otillbörligt i sina roller. Därutöver direkt och indirekt medverkat till att styrelsen i protokoll har varit tvungna att uttala förtroende för förbundsdirektören. I detta

Protokoll

sammanhang är det viktigt att konstatera att de endast är som uttryckligen brukar sägas "Ett hjärtslag från ordförandeposten".

Diskussion.

Fullmäktige beslöt

att avsluta debatten och lämna frågan.

§ 09.03 Tidningen Ingenjören

Björn Nyström yrkade på

- a) att diskussionen på fullmäktige omedelbart påbörjas gällande beslutet att lägga ned den fysiska upplagan av tidningen Ingenjören.
- b) att ett särskilt utskott med sju personer inrättas vid årets fullmäktige för bland annat behandla frågeställningarna a till n i inlämnad skrivelse, från ett 30-tal medlemmar varav flertalet fullmäktigeledamöter, och återkomma med förslag till beslut inför fullmäktige 2018
- c) att fullmäktige beslutar inhibera beslutet om nedläggning av den fysiska upplagan av tidningen Ingenjören och återta utgivningen i samma utsträckning som under år 2016
- d) att fullmäktige lämnar en erinran till den avgående förbundsstyrelsen för att denna inte har överlämnat beslutet om eventuell nedläggning av den fysiska upplagan av tidningen Ingenjören till fullmäktige. Detta med hänsyn till att den fysiska tidningen är/har varit den enda kanal som många medlemmar har/haft med Sveriges Ingenjörer och dess arbete och verksamhet.

Diskussion.

Fullmäktige beslöt

att remittera tidningsfrågan till behandling av utskott 1 *[och därmed att tillföra ny punkt 19.04 på föredragningslistan för att behandla utskottets förslag]*.

§ 10 RESULTAT- OCH BALANSRÄKNINGAR 2016 SAMT DISPOSITIONER

Fullmäktige beslöt

- att fastställa resultaträkningen och balansräkningen 2016 för Sveriges Ingenjörer moderförbundet och Sveriges Ingenjörer koncernen
- att balansera till förfogande stående vinstmedel vad avser Sveriges Ingenjörer moderförbundet, 858 167 078 kr, i ny räkning
- att lägga Sveriges Ingenjörers årsredovisning 2016 *[moderförbundet och koncernen]* till handlingarna.

Protokoll**§ 11 ANSVARSFRIHET FÖR RÄKENSKAPSÅRET 2016**

Fullmäktige beslöt

att bevilja förbundsstyrelsens ledamöter och förbundsdirektören ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2016.

§ 12 FÖRBUNDSSTYRELSENS RAPPORTER**§ 12.01 Verksamheten 2017 och 2018**

Richard Malmberg redovisade verksamheten 2017. Han underströk bl a vikten av medlemsrekrytering på en mycket konkurrensutsatt marknad på samtliga arbetsmarknadssektorer. Han påminde om framgången med flexpension och att förbundets synlighet för medlemmar och beslutsfattare har ökat. Två prioriterade opinionsbildningsområden är den nya arbetsmarknaden och ingenjörernas betydelse för samhällsutvecklingen. Under 2018 fortsätter satsningarna på att synas mer i digitala kanaler, utveckla ny webbplats och att ta tillvara engagemanget hos förtroendevalda genom distriktsnätverk m m.

Åsa Ödlund redovisade medlemsundersökningarna som visar ökad medlemsnöjdhet och flera s k ambassadörer, vilka är effekter av långsiktigt arbete med synlighet, närvaro och erbjudande. Hon beskrev arbetet för att öka relevansen i medlemskommunikationen genom att på medlemmarnas villkor låta olika kanaler samverka och ha förbundets nya webbplats som ett nav.

Peter Larsson redovisade arbete med opinionsbildning, mediehantering och påverkan i samhället. Han nämnde särskilt projektet ”den första ingenjören” som väcker stor nyfikenhet hos arbetsgivare.

Camilla Frankelius redovisade verksamhet på förhandlingsområdet. Hon tog upp flexpensionsuppgörelsen på tjänsteområdet, industriparternas treåriga avtal med bl a beredskapsavtal och anställningsformer, Akademikeralliansens samt Saco-S avtal. I övrigt kommenterade hon bl a ökningen av antalet förhandlingsärenden samt ingenjörsmmentor-programmet för nyanlända ingenjörer. Hon gav en lägesrapport från projektet om ny lönestrategi.

Fullmäktige beslöt

att lägga rapporterna till handlingarna.

Byte av mötesordförande

Anders Johansson överlämnade ledningen av mötet till Johan Tärbo.

§ 12.02 Ekonomirapport 2017

Mia Bigelius redogjorde för förbundets aktuella ekonomiska ställning.

Fullmäktige beslöt

att lägga rapporten till handlingarna.

Protokoll**§ 12.03 Presentation av propositioner**

Mia Bigelius presenterade proposition om Budget och årsavgifter 2018 samt proposition om Budget- och verksamhetsdirektiv 2019.

Byte av mötesordförande

Johan Tärbo lämnade över ledningen av mötet till Carolina Gomez Lagerlöf.

§ 13 NOMINERINGAR

Per Tore Eidsvik presenterade valberedningsledamöterna och redovisade valberedningens arbete.

§ 13.01 Förbundsstyrelse, fem examinerade

Per Tore Eidsvik redovisade valberedningens förslag:

Sverker Hanson, Sweco Society AB, Stockholm
Therese Koggdal, Volvo AB
Sara Magnusson, LegiLexi Stiftelse
Philip Stankovski, Auranest Holding AB
Håkan Wiss, Trafikverket

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att ytterligare nomineringar hade tillkommit:

1. Ulf Grönberg (nominerad av Peter Tönnäng)
2. Magnus Sundemo (nominerad av Elin Petersson, Harun Redzic)
3. Helene Åhsberg (nominerad av Bertil Nordqvist)
4. Carl-Fredrik Lindberg (nominerad av Pia Hill)

§ 13.02 Förbundsstyrelse, en teknolog**§ 13.03 Förbundsstyrelse, fyllnadsval, en teknolog**

Teknologgruppen nominerade Emma Månsson genom Simon Lundegård, respektive Tobias Åresten till fyllnadsval genom Fanny Åkerström.

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att inga ytterligare nomineringar hade tillkommit.

Fullmäktige beslöt

att förklara nomineringen till förbundsstyrelse avslutad.

§ 13.04 Valberedningens vice ordförande**§ 13.05 Valberedning, två ledamöter**

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att följande nomineringar hade inkommit till vice ordförande.

1. Maygon Wendel Lesenius (nominerad av Johan Tärbo, Ulf Bengtsson)
2. Åke Holmqvist (nominerad av Patricia Quaglia)
3. Christina Eklöf (nominerad av Peter Tönnäng)

Protokoll

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att följande nomineringar hade inkommit till ledamöter.

1. Daniel Westlén (Anders Melin)
2. Katarina Wigginton (Maygon Wendel Lesenius)
3. Carolina Gomez Lagerlöf (Anders C Johansson)
4. Åke Holmqvist (Patricia Quaglia)
5. Maygon Wendel Lesenius (Ulf Bengtsson)
6. Christina Eklöf (Peter Tönnäng)

Fullmäktige beslöt

att förklara nomineringen till valberedning avslutad.

§ 13.06 Revisor**§ 13.07 Revisors ersättare**

Per Tore Eidsvik redovisade valberedningens förslag:

Ylva Johansson med personlig ersättare Johan Ingberg.

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att inga ytterligare nomineringar hade tillkommit.

Fullmäktige beslöt

att förklara nomineringen till revisorer avslutad.

§ 13.08 Stängning av nominering

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att nomineringen hade stängts för samtliga val som ska äga rum under punkt 20.

§ 13.13 Presentationer

De nominerade presenterade sig.

§ 14 UTSKOTT**§ 14.01 Fördelning av ärenden på utskott 1 – 2**

Fullmäktige beslöt

att fastställa fördelning av ärenden:

utskott 1	• Proposition om Budget och årsavgifter 2018• Proposition om budget- och verksamhetsdirektiv för 2019• Tidningen Ingenjören
utskott 2	• Arvoden och regler för kostnadsersättning• Valberedningens vice ordförande• Två valberedningsledamöter

Protokoll**§ 14.02 Sammansättning av utskott 1**

Fullmäktige beslöt

att utskott 1 består av högst 11 ledamöter.

§ 14.03 Val av ordförande i utskott 1**§ 14.04 Val av ordförandes ersättare i utskott 1**

Patricia Quaglia nominerade Bertil Nordqvist.

Fullmäktige beslöt

att till ledamot tillika ordförande i utskott 1 välja Bertil Nordqvist

att ersättare för utskottsordföranden inte behövs här.

§ 14.05 Val av ledamöter i utskott 1

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att följande nomineringar hade inkommit.

1. Elisabeth Gårdbäck (nominerad av Anders Ripa)
2. Simon Lundegård (nominerad av Tobias Åresten)
3. Gunnar Parkefelt (nominerad av Anders Ripa)
4. Björn Nyström (nominerad av Bertil Nordqvist, Åke Holmqvist, Patricia Quaglia)
5. David Lindgren (nominerad av Bertil Nordqvist)
6. Oskar Hektor (nominerad av Simon Lundegård)
7. Per Beremark (nominerad av Ulf Bengtsson)
8. Elin Petersson (nominerad av Elin Petersson, Maria Guttman)
9. Birger Back (nominerad av Lena Hellberg)
10. Pedram Sirinbolaghi (nominerad av Simon Lundegård)

Fullmäktige beslöt

att välja samtliga tio nominerade till ledamöter i utskott 1.

§ 14.06 Sammansättning av utskott 2

Fullmäktige beslöt

att utskott 2 består av sex ledamöter som representerar olika valkorporationer.

§ 14.07 Val av ordförande i utskott 2

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att tre nomineringar förelåg, varför personval ska genomföras:

1. Johan Tärbo (nominerad av Anders Ripa)
2. Peter Tönnäng (nominerad av Anders Melin)
3. Helene Åhsberg (nominerad av Carolina Gomez Lagerlöf, Carl-Fredrik Lindberg).

Protokoll

Personval genomfördes i mötessystemet med följande resultat.

Helene Åhsberg: 35 röster
Johan Tärbo: 27
Peter Tönnäng: 10

Röstningsdata

Röstberättigade: 86
Röstat: 76
Ej röstat: 10
Blanka röster: 4

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att fullmäktige därmed hade beslutat

att till ordförande i utskott 2 välja Helene Åhsberg.

§ 14.08 Val av ledamöter i utskott 2

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att följande nomineringar hade inkommit.

1. Johan Tärbo (nominerad av Anders Ripa)
2. Peter Tönnäng (nominerad av Anders Melin)
3. Lena Hellberg (nominerad av Håkan Gül, Ulf Bengtsson; Birger Back, Carl-Fredrik Lindberg)
4. Pia Hill (nominerad av Carl-Fredrik Lindberg, Bertil Nordqvist)
5. Rebecka Tonnvik (nominerad av Tomas Blidberg)

Fullmäktige beslöt

att välja samtliga fem nominerade till ledamöter i utskott 2.

§ 15 FRÅGESTUND**Uppehåll i webbsändning**

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att webbsändningen från fullmäktigemötet gör uppehåll under punkt 15 med anledning av ärendenas interna innehåll.

§ 15.01 Skriftliga frågor

Ulrika Lindstrand besvarade fråga från Harun Redzic, Karin Nordin, Mats Garsten, Maria Guttman, Ninna Aronsson och Elin Petersson om förbundsdirektörens anställningsavtal.

Marcus Suurküla besvarade fråga från Bertil Nordqvist om marknadsandelar.

§ 15.02 Muntliga frågor

Lia Karida frågade om #metoo-kampanjen. Leon Mutambala frågade om AI.

Ajournering

Fullmäktige beslöt

att ajournera mötet.

Protokoll

Måndag 2017-11-20

EVENTET INGENJÖRSFULLMÄKTIGE**Tema 1. Ingenjörskompetensens betydelse för Sverige**

- Redaktör Anders Johnson: Ingenjörskompetensens historiska betydelse.
- Professor Martin Andersson: Ingenjörskompetensen i det industriella ekosystemet.
- Redaktör Eva Franchell: Kan ingenjörskompetensen bli politiskt relevant?
- Workshop

Tema 2. Ingenjörskompetens i ständig förändring

- F d VD Trygghetsrådet, Calle Leinar: Från år 2000 – och framåt. Hur påverkade kriserna omställningsarbetet?
- Förbundsordförande Martin Linder: Unionens syn på digitalisering
- Vice VD Peter Jeppson: Svenskt Näringslivs syn på omställning och kompetensförändring
- Paneldebatt:
Calle Leinar
Martin Linder
Peter Jeppson
Per Norlander, förbundsstyrelsen.

Middag

Under middagen överlämnade Ulrika Lindstrand tecken för hedersmedlemskap till Håkan Lans, Sveriges Ingenjörers Förtjänsttecken till Staffan Berg samt till Ulf Bengtsson ett diplom med titeln Sveriges Ingenjörers hedersordförande.

Tisdag 2017-11-21

Återupptagande

Anders Johansson förklarade mötet återupptaget och framförde ett stort tack för gårdagens trevliga middag, särskilt till toastmaster Carl Johan Sandelin.

Utlåtande från utskott 1 – 2 är protokollsbilaga 1.

17 STADGAR M M**17.01 Rapport om demokratiutredningen**

Ulrika Lindstrand informerade om förbundsstyrelsens arbete med demokratifrågorna och presenterade utredningens sammankallande Göran Engström samt processledaren Per Henriksson.

Ulrika Lindstrand och Göran Engström intervjuade Per Henriksson som berättade om erfarenheter från Juseks översyn av sin demokratiorganisation.

Protokoll

Peter Tönnäng yrkade på att fullmäktige ska fastställa förbundsstyrelsens syfte med demokratiutredningen.

Fullmäktige beslöt

- att fastställa syftet med demokratiutredningen, enligt förbundsstyrelsens bilaga 17.01 i möteshandlingarna:
- Utveckla medlemsdemokratin och utforska nya möjligheter till att styra organisationens verksamhet och beslutsprocesser.
 - Förbättra samspelet mellan demokratiorganisation och kansliorganisation.

Information om fullmäktigeval 2018

Anna Bergkvist, kansliets projektledare för fullmäktigevalet, och Anders Tihkan informerade om tidplan och nytt tekniskt stöd för administration av listor och kandidater.

17.02 Stadgar för Sveriges Ingenjörer

Fullmäktige beslöt

- att fastställa ändring av Stadgar för Sveriges Ingenjörer enligt protokollsbilaga 2.
- att ändringen gäller från och med 2017-11-22.

17.03 Hedersmedlem

Fullmäktige beslöt enhälligt

- att godkänna förbundsstyrelsens beslut att utse Håkan Lans till hedersmedlem i Sveriges Ingenjörer.

18 VERKSAMHET**18.01 Sveriges Ingenjörers mångfaldsprogram****18.02 Sveriges Ingenjörers jämställdhetsprogram**

Sverker Hanson och Therese Koggdal presenterade förbundsstyrelsens arbete med mångfaldsprogrammet.

Mikael Andersson presenterade förbundsstyrelsens arbete med jämställdhetsprogrammet.

Anders Johansson konstaterade att enligt årets mötesordning har fullmäktige alternativen att bifalla en programproposition, återremittera till förbundsstyrelsen, eller avslå propositionen, eller att ändra mötesordningen. Vidare att förbundsstyrelsen för bearbetningen av programmen har att lyssna på och ta hänsyn till den inspelade debatten.

Fullmäktige beslöt

- att godkänna programmen i sak
- att återlämna programmen till förbundsstyrelsen för att arbeta in de synpunkter och yrkanden som har framförts under mötet
- att uppdraga åt förbundsstyrelsen att slutligt fastställa programmet.

Protokoll

När förbundsstyrelsen har fastställt programmen kommer de att tillföras fullmäktiges protokoll som bilaga 3 respektive bilaga 4.

18.03 Sveriges Ingenjörers utbildningspolitiska program

Måns Östring presenterade förbundsstyrelsens arbete med programmet.

Simon Lundegård yrkade på att under ”Vilka Ingenjörer behövs” lägga till punkten: För att säkerställa att ingenjörer har den kompetens som efterfrågas ska utbildningsplanerna vid högskolorna utvärderas kontinuerligt för att reflektera den efterfrågan som finns.

David Lindgren yrkade på att godkänna programmet med redaktionella ändringar fritt åt författaren och enligt Ulf Bengtssons kommentarer.

Fullmäktige beslöt

att bifalla David Lindgrens yrkande
att avslå Simon Lundegårds yrkande

och därmed

att godkänna programmet i sak

att återlämna programmet till förbundsstyrelsen för redaktionell bearbetning

att uppdra åt förbundsstyrelsen att slutligt fastställa programmet.

När förbundsstyrelsen har fastställt programmet kommer det att tillföras fullmäktiges protokoll som bilaga 5.

Byte av mötesordförande

Anders Johansson lämnade över ledningen av mötet till Johan Tärbo.

§ 19 EKONOMI**§ 19.02 Proposition om Budget och årsavgifter 2018**

Bertil Nordqvist redovisade utlåntagandet från utskott 1 (protokollsbilaga 1).

Elin Petersson yrkade på oförändrad medlemsavgift för 2018, samt att det beräknade bortfallet av intäkt löses med nytt särskilt anslag som tas från eget kapital.

Fullmäktige beslöt

att avslå Elin Peterssons yrkande
att bifalla utskottets förslag

och därmed

att anta förslaget om budget för år 2018 med en omsättning på 341 904 tkr [*bilaga 19.02 i möteshandlingarna*]

Protokoll

att fastställa årsavgifter för 2018:

ordinarie medlem	2 880 kr	
ordinarie medlem som har fyllt 65 år	2 496 kr	1)
examen 2018	720 kr	
examen 2017	1 440 kr	
reducerad avgift	1 440 kr	
utlandsmedlem	1 440 kr	2)
doktorand	1 440 kr	3)
pensionär	456 kr	4)
teknolog	180 kr	5)

Utöver den fastställda årsavgiften till Sveriges Ingenjörer ska den som är medlem i Akademikernas erkända arbetslöshetskassa, AEA, betala av kassan fastställd avgift.

- 1) Medlemmar över 65 år som inte är berättigade till pensionärsavgiften, se anmärkning 4 nedan. Avgiften uppgår till ordinarie avgift reducerad med premien för inkomstförsäkringen.
- 2) Som utlandsmedlem i ett avgiftsperspektiv räknas den medlem som är anställd i land där Sveriges Ingenjörer inte har avtal om gästmedlemskap och inte omfattas av Sveriges Ingenjörers kollektivavtal. Utlandsavgiften gäller exempelvis inte för medlemmar som är anställda i något nordiskt land eftersom dessa medlemmar kan söka gratis gästmedlemskap i någon av våra nordiska systerorganisationer. Utlandsmedlemmar har inte rätt till (individuell) förhandlingshjälp.
- 3) Doktorandmedlemskap gäller för den medlem som är antagen till forskarutbildning som finansieras med stipendium, utbildningsbidrag med eller utan assistenttjänst, eller doktorandanställning vid högskola.
- 4) Pensionärsavgift erhålls efter anmälan, tidigast från den månad medlemmen uppbär avtalspension, avgångspension, pensionsersättning, särskild ålderspension eller motsvarande samt förvärvsarbetar högst 25 % av normal arbetstid.
Övergångsbestämmelse: medlemmar som 2017-12-31 redan har pensionärsavgift behöver inte göra anmälan.
- 5) För teknologer gäller oförändrad avgift för s k Teknologperiod som löper från den 1 september 2018 till den 31 augusti 2019.

Reservationer

Elin Petersson: Jag reserverar mig mot beslutet att bifalla budgetproposition enligt 19.02.
Harun Redzic, Maria Guttman: Jag reserverar mig mot beslutet om höjd medlemsavgift i punkt 19.02.

Karin Nordin: Jag reserverar mig mot beslut av proposition 19.02 angående budget 2018.

§ 19.03 Proposition om verksamhetsinriktning och budgetdirektiv för 2019

Bertil Nordqvist redovisade utlåtandet från utskott 1 (protokollsbilaga 1).

Fullmäktige beslöt

att fastställa verksamhetsinriktning och budgetdirektiv för 2019 enligt protokollsbilaga 6.

Protokoll**§ 19.04 Tidningen Ingenjören**

Bertil Nordqvist redovisade utlåtandet från utskott 1 (protokollsbilaga 1).

Fullmäktige beslöt

- att vi - Sveriges Ingenjörer - tillsätter en arbetsgrupp som ska undersöka konsekvenserna av nedläggningen av tidningen Ingenjören samt hur vi fortsatt kan uppfylla syftet bakom medlemstidningen Ingenjören.
- att arbetsgruppen ska bestå av sju förtroendevalda ledamöter och slutredovisa sitt arbete senast till fullmäktige 2018
- att till arbetsgruppen utse Björn Nyström, Per Beremark, Elin Petersson, Gunnar Parkfelt och Abdulkadir Moalim
- att uppdra åt förbundsstyrelsen att utse två av sina ledamöter till arbetsgruppen.

Byte av mötesordförande

Johan Tärbo lämnade över ledningen av mötet till Carolina Gomez Lagerlöf.

§ 20 ARVODEN OCH VAL**ARVODEN****§ 20.01 Arvoden och regler för kostnadsersättning**

Helene Åhsberg redovisade utlåtandet från utskott 2 (protokollsbilaga 1).

Fullmäktige beslöt

- att fastställa arvoden enligt protokollsbilaga 7
- att fastställa regler för kostnadsersättning enligt protokollsbilaga 8
- att arvoden och regler för kostnadsersättning gäller för tiden 2017-11-22 – fullmäktiges ordinarie möte 2018.

VAL

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att val sker enligt stadgarna för tiden 2017-11-22 – fullmäktiges ordinarie möte 2019 med undantag för fyllnadsval som sker t o m fullmäktiges ordinarie möte 2018.

Protokoll**§ 20.05 Fem förbundsstyrelseledamöter** [*examinerade*]

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att förutom valberedningens förslag förelåg ytterligare fyra nomineringar, varför personval ska genomföras.

Personval genomfördes i mötessystemet med följande resultat.

Philip Stankovski: 58 röster
Sara Magnusson: 56
Sverker Hanson: 50
Therese Koggdal: 45
Helene Åhsberg: 33
Håkan Wiss: 31
Carl-Fredrik Lindberg: 14
Magnus Sundemo: 11
Ulf Grönberg: 7

Röstningsdata

Röstberättigade: 70
Röstat: 61
Ej röstat: 9
Blanka röster: 0

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att fullmäktige[*-ledamöter valda enligt artikel 321*] hade beslutat

att till förbundsstyrelseledamöter välja Philip Stankovski [*nyval*], Sara Magnusson [*nyval*], Sverker Hanson [*omval*], Therese Koggdal [*omval*], Helene Åhsberg [*nyval*]

[*Valda 2016 t o m fullmäktiges ordinarie möte 2018 är Ulrika Lindstrand, Joachim Pettersson, Monica Normark, Mikael Andersson, Sofia Johannesson, Per Norlander, Marcus Suurküla, Måns Östring*]

§ 20.03 En förbundsstyrelseledamot [*teknolog*]

Fullmäktige[*-ledamöter valda enligt artikel 322*] beslöt enhälligt

att till förbundsstyrelseledamot välja Emma Månsson [*nyval*].

§ 20.04 En förbundsstyrelseledamot, fyllnadsval [*teknolog*]

Fullmäktige[*-ledamöter valda enligt artikel 322*] beslöt enhälligt

att till förbundsstyrelseledamot välja Tobias Åresten [*nyval, t o m fullmäktiges ordinarie möte 2018*].

§ 20.05 Valberedningens vice ordförande

Helene Åhsberg redovisade förslaget från utskott 2 (protokollsbilaga 1).

Fullmäktige beslöt enhälligt att bifalla utskottets förslag och därmed

att till valberedningens vice ordförande välja Maygon Wendel Lesenius [*omval*].

Protokoll**§ 20.06 Två valberedningsledamöter**

Helene Åhsberg redovisade förslaget från utskott 2 (protokollsbilaga 1).

Fullmäktige beslöt enhälligt att bifalla utskottets förslag och därmed

att till valberedningsledamöter välja Åke Holmqvist [omval] och Christina Eklöf [nyval].

[Valda 2016 t o m fullmäktiges ordinarie möte 2018 är Per Tore Eidsvik, Johnny Dahlberg, Maria Guttman, Anders Johansson]

§ 20.07 En revisor

Fullmäktige beslöt enhälligt att bifalla valberedningens förslag och därmed

att till revisor välja Ylva Johansson [omval]

[Valda 2016 t o m fullmäktiges ordinarie möte 2018 är Janerik Lundquist och Fredrik Sjölander, auktoriserad revisor]

§ 20.08 En personlig ersättare för revisor

Fullmäktige beslöt enhälligt att bifalla valberedningens förslag och därmed

att till personlig ersättare (för Johansson) välja Johan Ingberg [omval].

[Valda 2016 t o m fullmäktiges ordinarie möte 2018 är Johan Tärbo (för Lundquist) och Anette Envall Svahn, auktoriserad revisor (för Sjölander)]

Uppehåll i webbsändning

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att webbsändningen från fullmäktigemötet gör uppehåll under punkt 19.01 med anledning av ärendets interna innehåll.

§ 19.01 Rapport om särskilda åtgärder 2017 och 2018

Åsa Ödlund och Mia Bigelius redovisade åtgärder och utfall samt arbetet med referensgruppen.

§ 21 Fullmäktiges ordinarie möte 2018

Carolina Gomez Lagerlöf konstaterade att förbundsstyrelsen kommer att kalla fullmäktige till ordinarie möte 2018-11-18/20 på Djurönäset.

Byte av mötesordförande

Carolina Gomez Lagerlöf lämnade över ledningen av mötet till Ulrika Lindstrand.

Protokoll**§ 22 Fullmäktigemötets avslutande**

Ulrika Lindstrand tackade mötesledningen Anders Johansson, Johan Tärbo och Carolina Gomez Lagerlöf samt kansliets personal.

Ulrika Lindstrand framförde ett tack till de avgående förbundsstyrelseledamöterna Göran Engström, Ulf Grönberg och Magnus Sundemo.

Ulrika Lindstrand förklarade fullmäktiges ordinarie möte 2017 avslutat.

Vid protokollet

Anders Tihkan
Anders Tihkan

Justerat

Ulrika Lindstrand
Ulrika Lindstrand *

Anders L Johansson
Anders L Johansson *

Johan Tärbo
Johan Tärbo *

Carolina Gomez Lagerlöf
Carolina Gomez Lagerlöf *

Åke Holmqvist
Åke Holmqvist

Per Beremark
Per Beremark

* justerar sina punkter som mötesordförande.

Protokoll, bilaga 1**UTLÅTANDE UTSKOTT 1, EKONOMI****19.02 Proposition om budget och årsavgifter 2018**

Utskottets kommentarer:

Budgeten och årsavgifterna 2018 ligger inom budgetdirektivet.

En majoritet av ett oenigt utskott 1 föreslår fullmäktige besluta

att fastställa budget och årsavgifter 2018 enligt bilaga 19.02.

19.03 Proposition om budget- och verksamhetsdirektiv för 2019

Utskottets kommentarer:

Utskottet diskuterar budgetsdirektivets förslag vad gäller gränserna för hur stort underskott det egna kapitalet och budgeten får uppgå till och konstaterar att budgetdirektivet gäller endast för ett år i taget men att det är viktigt med en kontinuitet.

Utskott 1 föreslår fullmäktige besluta

att fastställa budgetdirektiv för 2019 enligt bilaga 19.03.

att fastställa verksamhetsdirektiv för 2019 med följande justering:
Vår medlemsrekrytering ska i första hand inriktas mot teknologerna samtidigt som satsningarna riktade mot yrkesverksamma ingenjörer ska fortsätta. Rekryteringen prioriteras samtidigt som vi arbetar aktivt för att behålla befintliga medlemmar.
Meningen ”att behålla medlemmar är viktigare än att rekrytera nya” strykes.

19.04 Tidningen Ingenjören

Utskottet diskuterar beslutet att lägga ned tidningen Ingenjören och beslutsprocessen för detta samt hur beslutet förankrats.

Utskottet ifrågasätter att förbundsstyrelse och kansli inte på ett tillfredsställande sätt svarat på den begäran om inhibition som ett trettiotal fullmäktigeledamöter skickat in.

Utskottet konstaterar att ingenjören.se kommer att fortsätta att utges genom en självständig redaktion.

Utskott 1 föreslår enhälligt fullmäktige besluta

att vi - Sveriges Ingenjörer - tillsätter en arbetsgrupp som ska undersöka konsekvenserna av nedläggningen av tidningen Ingenjören samt hur vi fortsatt kan uppfylla syftet bakom medlemstidningen Ingenjören.

Protokoll, bilaga 1

- att arbetsgruppen ska bestå av sju förtroendevalda ledamöter och slutredovisa sitt arbete senast till fullmäktige 2018.
- att till arbetsgruppen ska fullmäktige utse fem personer och föreslå av utskottet är Björn Nyström, Per Beremark, Elin Petersson, Gunnar Parkfelt och Pedram Shirinbolaghi samt att förbundsstyrelsen utser två personer till arbetsgruppen.

Närvarande under utskottets arbete

Ledamöter	Bertil Nordqvist, ordförande Björn Nyström Oskar Hektor Gunnar Parkefelt Birger Back Simon Lundegård Per Beremark David Lindgren Elin Petersson Elisabeth Gårdbäck Pedram Shirinbolaghi
Utskottssekreterare	Heléne Robson, förbundskansliet
Övriga närvarande	Marcus Suurküla, förbundsstyrelsen Måns Östring, förbundsstyrelsen Göran Engström, förbundsstyrelsen Richard Malmberg, förbundsdirektör Mia Bigelius, ekonomichef Åsa Ödlund, marknadschef Daniel Milovan, IT-chef

Protokoll, bilaga 1**UTLÅTANDE UTSKOTT 2, ARVODEN/VALBEREDNING****20.01 Arvode och regler för kostnadsersättning**

Utskott 2 föreslår fullmäktige besluta

- att fastställa arvode 2018 till förbundsstyrelse, valberedning och revisorer enligt bilaga 20.01
- att fastställa regler för kostnadsersättning 2018 enligt bilaga 20.01
- att arvoden och regler för kostnadsersättning gäller för tiden 2017-11-22 – fullmäktiges ordinarie möte 2018.

20.05 Valberedningens vice ordförande

Utskott 2 föreslår fullmäktige besluta

- att till valberedningens vice ordförande välja Maygon Wendel Lesenius.

20.06 Två valberedningsledamöter

Utskott 2 föreslår fullmäktige besluta

- att till valberedningsledamöter välja Åke Holmqvist och Christina Eklöf.

Närvarande under utskottets arbete

Ledamöter

Helene Åhsberg, ordförande
Johan Tärbo
Peter Tönnäng
Lena Hellberg
Pia Hill
Rebecka Tonnvik

Protokoll, bilaga 2**Stadgar för Sveriges Ingenjörer**

*Fastställda av fullmäktige 2017
Gäller från och med 2017-11-22*

1 Allmänna bestämmelser**11 Ändamål**

- 111 Sveriges Ingenjörer är de högskoleutbildade ingenjörernas och teknologernas intresseorganisation.

Förbundets syfte är att tillvarata medlemmarnas intressen i frågor av betydelse för deras anställningsförhållanden, utbildning och yrkesutövning.

- 112 Förbundet har som huvuduppgifter

- att stärka de högskoleutbildade ingenjörernas konkurrenskraft, ge medlemmarna individuellt stöd och som arbetsmarknadspart föra deras talan
- att driva frågan om kvalitet i de högskoleutbildade ingenjörernas utbildning
- att hävda teknikens samt de högskoleutbildade ingenjörernas betydelse för välbefinnande och utveckling.

12 Organisation

- 121 Förbundets centrala verksamhet handhas av fullmäktige, förbundsstyrelsen och förbundskansliet.

Särskilda centrala uppgifter handhas av valberedningen och revisorerna.

- 122 Förbundets regionala verksamhet handhas av distrikten.

- 123 Förbundets lokala verksamhet handhas av lokalavdelningarna och kontaktmännen.

13 Dokument

- 131 Fullmäktige skall i Valordningen fastställa de föreskrifter som krävs för att genomföra val av fullmäktige enligt artikel 321-329.

- 132 Fullmäktige skall i Instruktion för Sveriges Ingenjörers konfliktfond fastställa de föreskrifter som krävs för att förvalta fonden.

- 133 Fullmäktige skall i Instruktion för Sveriges Ingenjörers Utlandsfond fastställa de föreskrifter som krävs för att förvalta fonden.

- 134 Varje medlem eller grupp av medlemmar har rätt att väcka ärende i förbundet (lämna medlemsförslag).

Förbundsstyrelsen skall fastställa föreskrifter för medlemsförslag.

Protokoll, bilaga 2**2 Medlemskap och avgifter****21 Villkor**

- 211 Rätt till medlemskap i förbundet har den som har avlagt ingenjörsexamen omfattande minst 180 högskolepoäng vid svensk högskola eller den som har likvärdig utländsk examen och har svensk anknytning. Förbundsstyrelsen får efter särskild prövning bevilja annan person medlemskap.
- 212 Rätt till medlemskap i förbundet har den som genomgår ingenjörsutbildning som skall leda fram till ingenjörsexamen om minst 180 högskolepoäng vid svensk högskola (teknolog).
- 213 Fullmäktige får efter förslag från förbundsstyrelsen utse den som särskilt har verkat för förbundets ändamål till hedersmedlem.
- 214 Förbundsstyrelsen skall fastställa föreskrifter för förbundets medlemsrekrytering.

22 Inträde

- 221 Ansökan om medlemskap i förbundet skall vara skriftlig.
- 222 Inträde skall beviljas från och med den första dagen i månaden då ansökan inkom till förbundskansliet, eller den första dagen i en senare månad enligt den sökandes val. Förbundsstyrelsen får inför hot om eller under pågående arbetsmarknadskonflikt besluta om undantag härifrån.

23 Lojalitet

- 231 Medlem skall vara lojal mot förbundet, följa dess stadgar och respektera dess beslut och överenskommelser.

24 Individuell förhandlingshjälp

- 241 Medlem har rätt att erhålla individuell förhandlingshjälp, utom i fråga som uppkommit innan inträde beviljades, efter tre månader räknat från och med den dag då ansökan om medlemskap eller återinträde inkom till förbundskansliet. Förbundsstyrelsen eller förbundsdirektören får i enskilt fall besluta om undantag härifrån.

25 Avgifter

- 251 Medlem enligt artikel 211 och 212 skall betala av fullmäktige och förbundsstyrelsen fastställda avgifter.
- 252 Den som beviljas inträde efter den 1 januari skall för varje återstående hel kalendermånad av verksamhetsåret betala en tolfedel av fullmäktige fastställd medlemsavgift.
- 253 Medlem får ansöka om reduktion av medlemsavgift. Reduktion får beviljas endast med utgångspunkt i medlemmens inkomst av tjänst.
- 254 Förbundet återbetalar inte erlagda avgifter till den som har utträtt eller uteslutits ur förbundet.
- 255 Förbundsstyrelsen skall fastställa föreskrifter för reduktion av avgifter.

26 Utträde

- 261 Anmälan om utträde ur förbundet skall vara skriftlig.
- 262 Utträde skall beviljas i och med utgången av den kalendermånad då anmälan om utträde inkom till förbundskansliet. Förbundsstyrelsen får i enskilt fall besluta om undantag härifrån.

Protokoll, bilaga 2**27 Uteslutning**

271 Förbundsstyrelsen får utesluta medlem som är illojal.

Åtgärd som medlem vidtar som företrädare för annat legitimt intresse på grund av tjänsteåliggande eller yrkesplikt får inte åberopas som illojalitet.

Förbundsstyrelsen skall ge medlem som föreslås bli utesluten tillfälle att yttra sig innan beslut fattas.

För att utesluta medlem krävs beslut med två tredjedels majoritet av samtliga förbundsstyrelseledamöter.

272 Medlem som inte betalar fastställda avgifter skall uteslutas.

273 Förbundsstyrelsen skall fastställa föreskrifter för uteslutning.

28 Återinträde

281 Den som har uteslutits enligt artikel 271 får beviljas återinträde endast genom beslut av förbundsstyrelsen.

282 Den som har uteslutits enligt artikel 272 skall beviljas återinträde när tidigare inte betalda avgifter regleras. Förbundsstyrelsen får i enskilt fall besluta om undantag härifrån.

29 Övergångsbestämmelser

291 Medlem som har betalat avgift för ständigt medlemskap i Svenska Teknologföreningen är även framdeles befriad från medlemsavgift, utom den del som skall avsättas till förbundets konfliktfond.

Anmärkning

Denna bestämmelse upphör automatiskt att gälla när förbundet inte längre har någon medlem enligt denna artikel.

292 Medlem som när dessa stadgar träder ikraft (1993-11-17) är befriad från avgifter enligt 1980 års stadgar, § 5, mom 8 är även framdeles befriad från medlemsavgift.

Utdrag ur 1980 års stadgar, § 5, mom 8

Medlem är från och med det verksamhetsår vederbörande fyller sjuttiofem år befriad från avgifter under förutsättning att medlemmen de tjugo föregående verksamhetsåren varit medlem och under denna tid fullgjort sina skyldigheter gentemot förbundet.

Anmärkning

Denna bestämmelse upphör automatiskt att gälla när det inte längre finns någon medlem enligt denna artikel.

293 Medlem som när dessa stadgar träder ikraft (2008-11-26) är befriad från avgifter enligt beslut av Ingenjörsförbundet är även framdeles befriad från medlemsavgift.

Anmärkning

Denna bestämmelse upphör automatiskt att gälla när det inte längre finns någon medlem enligt denna artikel.

Protokoll, bilaga 2**3 Fullmäktige**

311 Fullmäktige är förbundets högsta beslutande organ.

32 Val av fullmäktige

321 Medlemmarna enligt artikel 211 väljer åttioen fullmäktigeledamöter. Ledamot väljs för fyra år räknat från och med den 1 augusti valåret.

322 Medlemmarna enligt artikel 212 utser inom sig fjorton fullmäktigeledamöter. Ledamot utses för ett år räknat från och med den 1 januari.

323 Val av åttioen fullmäktigeledamöter skall ske slutet.

Valbar är varje medlem enligt artikel 211.

Rösträtt har varje medlem enligt artikel 211. Varje röstberättigad har en röst.

324 Nominering av kandidat till fullmäktige skall ske av valkorporation eller av valmansgruppering.

325 Valkorporation skall vara distrikt, grupp av distrikt, lokalavdelning eller grupp av lokalavdelningar. Valkorporation får även vara sammanslutning av minst tvåhundra medlemmar enligt artikel 211 som är förenade av gemensamt intresse inom förbundets verksamhetsområde.

Valkorporation skall upprätta endast en kandidatlista som skall anmälas till valberedningen.

Varje valkorporation har rätt att delta i valet om valkorporationen och dess kandidater har godkänts av valberedningen.

326 Valmansgruppering bildas av minst fem medlemmar enligt artikel 211. Varje medlem enligt artikel 211 har rätt att ingå i endast en valmansgruppering.

Valmansgruppering skall nominera endast en kandidat som skall anmälas till valberedningen.

Varje valmansgruppering har rätt att delta i valet om valmansgrupperingen och dess kandidat har godkänts av valberedningen.

327 Val skall ske genom att medlem röstar på kandidatlista eller kandidat för valmansgruppering.

Mandaten tilldelas ett efter annat den kandidatlista eller kandidat för valmansgruppering som för varje gång uppvisar det största jämförelsetalet.

Kandidatlista som erhållit lika många mandat som kandidatlistan upptar namn och kandidat för valmansgruppering som erhållit mandat deltar inte längre i mandatfördelningen.

Jämförelsetalet för kandidatlista erhålls genom att röstetalet för varje gång delas med det tal som motsvarar dubbla antalet mandat, som kandidatlistan redan erhållit, ökat med ett. Jämförelsetalet för kandidat för valmansgruppering är röstetalet. Uppkommer lika jämförelsetal skall företrädet avgöras genom lottning av valberedningen.

Den röstande har rätt att avge personröst genom att markera endast en kandidat på kandidatlistan.

Protokoll, bilaga 2

Personligt röstetal skall fastställas bara för kandidat som fått personröst från fler än P procent av dem som röstat på kandidatlistan. Talet P skall fastställas i Valordningen.

Invalsordningen för kandidaterna inom en kandidatlista skall i första hand vara efter personligt röstetal, och den kandidat som har högst röstetal tar första plats i ordningen. Har flera kandidater lika röstetal skall deras inbördes ordning vara densamma som på kandidatlistan.

Därefter skall invalordsningen för kandidater utan personligt röstetal vara densamma som deras inbördes ordning på kandidatlistan.

- 328 Fullmäktigeledamot som är vald enligt artikel 321 och som under mandatperioden avsäger sig eller av annan anledning inte kan fullfölja uppdraget ersätts av närmaste person i tur på kandidatlistan med hänsyn till invalordsningen enligt artikel 327.

Fullmäktigeledamot som är vald enligt artikel 321 och som under mandatperioden inte kan närvara vid ett fullmäktigemöte ersätts vid detta möte av närmaste person i tur på kandidatlistan med hänsyn till invalordsningen enligt artikel 327.

Om någon ytterligare person på kandidatlistan inte finns lämnas mandatet obesatt under resten av mandatperioden. Samma gäller vid avsägelse från fullmäktigeledamot från valmansgruppering.

Fullmäktigeledamot som är utsedd enligt artikel 322 och som under mandatperioden avsäger sig eller av annan anledning inte kan fullfölja uppdraget ersätts av medlem som utses enligt artikel 322.

Avsägelse eller anmälan om förhinder att närvara vid ett fullmäktigemöte skall vara skriftlig.

- 329 Fullmäktigeledamot som är vald enligt artikel 321 och som väljs till förbundsstyrelseledamot ersätts i fullmäktige under den period för vilket det senare valet gäller av närmaste person i tur på kandidatlistan med hänsyn till invalordsningen enligt artikel 327.

Om någon ytterligare person på kandidatlistan inte finns lämnas mandatet obesatt under den period för vilket valet till förbundsstyrelseledamot gäller. Samma gäller vid val av fullmäktigeledamot från valmansgruppering.

Fullmäktigeledamot och ersättare som är utsedd enligt artikel 322 och som väljs till förbundsstyrelseledamot ersätts i fullmäktige av medlem som utses enligt artikel 322.

33 Fullmäktiges möten

- 331 Fullmäktige skall hålla ordinarie möte en gång årligen under november månad.

Förbundsstyrelsen skall skicka ut kallelse senast trettio dagar och föredragningslista och handlingar senast femton dagar före mötet.

Förbundsstyrelsen skall skicka ut sin och förbundsdirektörens verksamhetsberättelse och ekonomiska berättelse och revisorernas berättelse för det närmast föregående verksamhetsåret senast den 31 maj.

Förbundsstyrelsen skall skicka ut kallelse, föredragningslista, handlingar samt förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens verksamhetsberättelse och ekonomiska berättelse och revisorernas berättelse för det närmast föregående verksamhetsåret till ersättare när denna person utsetts.

Protokoll, bilaga 2

- 332 Fullmäktige skall hålla extra möte om förbundsstyrelsen beslutar det, om minst en fjärdedel av samtliga fullmäktigeledamöter eller samtliga revisorer skriftligen begär det eller om revisorerna beslutar att inte tillstyrka ansvarsfrihet.

Mötet skall hållas inom en månad räknat från och med den dag då begäran från fullmäktigeledamöterna eller revisorerna inkom till förbundskansliet eller då revisorerna beslöt att inte tillstyrka ansvarsfrihet.

Förbundsstyrelsen skall skicka ut kallelse senast femton dagar och föredragningslista och handlingar senast sju dagar före mötet.

Förbundsstyrelsen skall skicka ut kallelse, föredragningslista, handlingar samt förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens verksamhetsberättelse och ekonomiska berättelse för det närmaste föregående verksamhetsåret till ersättare när denna person utsetts.

- 333 Förbundsstyrelseledamöterna och förbundsdirektören har närvarorätt, yttranderätt och yrkanderätt vid fullmäktiges möten.

Valberedningens ordförande och revisorerna har närvarorätt vid fullmäktiges möten och yttranderätt i ärenden inom valberedningens respektive revisorernas ansvarsområde.

Varje medlem har närvarorätt vid fullmäktiges möten. Fullmäktige får inför behandling av visst ärende eller grupp av ärenden besluta om undantag härifrån.

- 334 Fullmäktige är beslutfört när minst hälften av dess samtliga ledamöter är närvarande.

Vid omröstning har endast de närvarande fullmäktigeledamöterna rösträtt.

Beslut skall fattas med enkel majoritet av antalet röstande ledamöter om inte dessa stadgar föreskriver annat. Omröstning skall vara öppen utom vid val, där den skall vara sluten om votering har begärts eller om antalet nominerade överstiger antalet poster som skall besättas. Vid lika röstetal gäller den mening som mötesordföranden biträder som beslut men vid val skall företrädet avgöras genom lottning av mötesordföranden.

Vid sluten votering skall röstsedel för att vara giltig uppta lika många namn på valbara personer som valet avser. Valbar är envar som har nominerats av valberedningen eller närvarande fullmäktigeledamot och som enligt dessa stadgar är valbar.

Vid fullmäktiges möten skall protokoll föras. Protokollet skall justeras av mötesordföranden och protokolljusterarna.

Förbundsstyrelseledamöterna och förbundsdirektören har rätt att anteckna sin särskilda mening i protokollet.

Valberedningens ordförande och revisorerna har rätt att anteckna sin särskilda mening i protokollet i ärenden inom valberedningens respektive revisorernas ansvarsområde.

- 335 Motion till fullmäktiges ordinarie möte får väckas av varje medlem eller grupp av medlemmar. Motion får bara innehålla ett ämne.

För att behandlas av fullmäktige skall motion vara skriftlig och förbundskansliet tillhanda senast den 31 augusti jämnt år.

Förbundsstyrelsen skall till fullmäktige avge skriftligt yttrande över motion.

Protokoll, bilaga 2

- 336 Vid ordinarie möte får ärende upptas på föredragningslistan genom beslut med två tredjedels majoritet av antalet närvarande fullmäktigeledamöter.

Ärende som avser ändring av dessa stadgar eller upplösning av förbundet skall för att kunna behandlas vara upptaget på den utskickade föredragningslistan.

- 337 Vill fullmäktigeledamoten inhämta upplysning om sakförhållande inom förbundets verksamhetsområde får ledamoten vid ordinarie möte ställa skriftlig eller muntlig fråga till förbundsstyrelsen. Frågan skall ha ett bestämt innehåll.

För att besvaras av förbundsstyrelsen skall skriftlig fråga vara förbundskansliet tillhanda senast sju dagar före mötet.

Vill ledamoten ställa muntlig fråga får den framföras vid fullmäktiges frågestund.

Förbundsstyrelsen skall muntligen besvara frågan vid fullmäktiges frågestund.

- 338 För att bereda ärende på föredragningslistan får fullmäktige inom sig utse utskott.

Val av valberedning skall beredas av särskilt utskott.

34 Ärenden vid fullmäktiges möten

- 341 Vid ordinarie möte jämnt år skall följande ärenden behandlas

- upprop och justering av röstlängd
- val bland fullmäktigeledamöterna av mötesordförande och ersättare
- val av mötessekreterare och ersättare
- val bland fullmäktigeledamöterna av protokolljusterare tillika rösträknare
- fastställande av föredragningslistan
- mötets stadgeenliga utlysande
- fastställande av mötesordning
- förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens verksamhetsberättelse för det närmast föregående verksamhetsåret
- förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens ekonomiska berättelse för det närmast föregående verksamhetsåret
- revisorernas berättelse för det närmast föregående verksamhetsåret
- fastställande av resultaträkningar och balansräkningar och beslut om disposition av överskott eller täckning av underskott
- ansvarsfrihet för förbundsstyrelseledamöterna och förbundsdirektören för det närmast föregående verksamhetsåret
- frågestund
- val av särskilt utskott
- motioner
- övriga ärenden som har upptagits på den utskickade föredragningslistan
- ärenden som har upptagits på föredragningslistan enligt artikel 336
- budget för det närmast följande verksamhetsåret
- avgifter för det närmast följande verksamhetsåret
- arvode till förbundsstyrelse, valberedning och revisorer
- val av förbundsstyrelseledamöter
- val av valberedningsledamöter
- val av revisorer och ersättare.

Protokoll, bilaga 2

- 342 Vid ordinarie möte udda år skall följande ärenden behandlas
- upprop och justering av röstlängd
 - val bland fullmäktigeledamöterna av mötesordförande och ersättare
 - val av mötessekreterare och ersättare
 - val bland fullmäktigeledamöterna av protokolljusterare tillika rösträknare
 - fastställande av föredragningslistan
 - mötets stadgeenliga utlysande
 - fastställande av mötesordning
 - förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens verksamhetsberättelse för det närmast föregående verksamhetsåret
 - förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens ekonomiska berättelse för det närmast föregående verksamhetsåret
 - revisorernas berättelse för det närmast föregående verksamhetsåret
 - fastställande av resultaträkningar och balansräkningar och beslut om disposition av överskott eller täckning av underskott
 - ansvarsfrihet för förbundsstyrelseledamöterna och förbundsdirektören för det närmast föregående verksamhetsåret
 - frågestund
 - val av särskilt utskott
 - övriga ärenden som har upptagits på den utskickade föredragningslistan
 - ärenden som har upptagits på föredragningslistan enligt artikel 336
 - verksamhetsinriktning för de två närmast följande verksamhetsåren
 - budget för det närmast följande verksamhetsåret
 - avgifter för det närmast följande verksamhetsåret
 - arvode till förbundsstyrelse, valberedning och revisorer
 - val av förbundsstyrelseledamöter
 - val av valberedningsledamöter
 - val av revisorer och ersättare.
- 343 Vid extra möte skall följande ärenden behandlas
- upprop och justering av röstlängd
 - val bland fullmäktigeledamöterna av mötesordförande och ersättare
 - val av mötessekreterare och ersättare
 - val bland fullmäktigeledamöterna av protokolljusterare tillika rösträknare
 - fastställande av föredragningslistan
 - mötets stadgeenliga utlysande
 - fastställande av mötesordning
 - övriga ärenden som har upptagits på den utskickade föredragningslistan
 - ärenden enligt artikel 332.

Protokoll, bilaga 2**4 Förbundsstyrelse**

411 Förbundsstyrelsen leder förbundets verksamhet enligt dessa stadgar och fullmäktiges beslut.

42 Förbundsstyrelse

421 Förbundsstyrelsen består av förbundsordföranden, förste vice förbundsordföranden, andre vice förbundsordföranden och ytterligare tolv ledamöter.

422 Förbundsstyrelseledamöterna väljs vid fullmäktiges ordinarie möte för tiden till och med fullmäktiges ordinarie möte två år senare.

Förbundsordföranden, förste vice förbundsordföranden och andre vice förbundsordföranden väljs jämnt år av samtliga fullmäktigeledamöter. Valbar är varje medlem enligt artikel 211 utom den som för samma period har valts till valberedningsledamot, revisor eller ersättare för revisor eller den som är anställd av förbundet.

Fem förbundsstyrelseledamöter väljs jämnt år och fem förbundsstyrelseledamöter väljs udda år av de fullmäktigeledamöter som har valts enligt artikel 321. Valbar är varje medlem enligt artikel 211 utom den som för samma period har valts till valberedningsledamot, revisor eller ersättare för revisor eller den som är anställd av förbundet.

En förbundsstyrelseledamot väljs jämnt år och en förbundsstyrelseledamot väljs udda år av de fullmäktigeledamöter som har utsetts enligt artikel 322. Valbar är varje medlem enligt artikel 212 utom den som är anställd av förbundet.

Fyllnadsval efter avgången förbundsstyrelseledamot förrättas vid fullmäktiges närmast följande möte.

423 Förbundsstyrelsen sammanträder på kallelse av förbundsordföranden eller när minst sju av dess ledamöter begär det.

Förbundsdirektören har närvarorätt, yttranderätt och yrkanderätt vid förbundsstyrelsens sammanträden.

424 Förbundsstyrelsen är beslutför när minst hälften av dess samtliga ledamöter, bland dem en av förbundsordföranden, förste vice förbundsordföranden eller andre vice förbundsordföranden är närvarande. Beslut skall fattas med enkel majoritet av antalet röstande ledamöter. Omröstning skall vara öppen. Vid lika röstetal gäller den mening som sammanträdesordföranden biträder som beslut.

Förbundsstyrelsen får fatta beslut per capsulam om dess samtliga ledamöter är eniga om beslutet.

Vid förbundsstyrelsens sammanträden skall protokoll föras. Protokollet skall justeras av sammanträdesordföranden.

Förbundsdirektören har rätt att anteckna sin särskilda mening i protokollet.

Protokoll, bilaga 2

- 425 Förbundsstyrelsen skall
- varje år fastställa en arbetsordning för förbundsstyrelsens arbete och instruktion till förbundsdirektören enligt artikel 624
 - bereda fullmäktiges ärenden och genomföra dess beslut
 - varje år senast den 31 mars tillsammans med förbundsdirektören till revisorerna avge verksamhetsberättelse och ekonomisk berättelse för det närmast föregående verksamhetsåret. Den ekonomiska berättelsen skall innehålla resultaträkningar, balansräkningar, finansieringsanalyser och förslag till disposition av överskott eller täckning av underskott
 - besluta i principiella ärenden
 - utse förbundets ombud
 - besluta vem som skall företräda förbundets aktieinnehav
 - fastställa förbundskansliets organisation
 - anställa och entlediga förbundsdirektören
 - fastställa verksamhetsmål för det närmast följande verksamhetsåret
 - fastställa verksamhetsbudget för det närmast följande verksamhetsåret
 - fastställa riktlinjer för placering av förbundets tillgångar
 - besluta vem som får teckna förbundets firma
 - fastställa arvode och regler för kostnadsersättning för ordförande och ledamot i grupp och delegation
 - granska presidiet och förbundsordförandens protokoll.
- 426 Förbundsstyrelsen har rätt att köpa och sälja fast egendom samt utta pantbrev och upplåta pantbrev i densamma.
- 427 Förbundsstyrelsen får inför befarad eller under pågående arbetsmarknadskonflikt, om fullmäktige inte hinner sammanträda, fastställa extra avgift för att bestrida konfliktkostnader.
- 428 Förbundsstyrelsen får bemyndiga presidiet, förbundsordföranden, delegation och förbundsdirektören att besluta i ärende eller grupp av ärenden.
- 43 Presidium**
- 431 Presidiet förbereder förbundsstyrelsens sammanträden, får mellan förbundsstyrelsens sammanträden besluta i brådska ärenden enligt artikel 425 och skall besluta i de ärenden eller grupp av ärenden som förbundsstyrelsen bemyndigat det att avgöra.
- 432 Presidiet består av förbundsordföranden, förste vice förbundsordföranden och andre vice förbundsordföranden.
- 433 Presidiet sammanträder på kallelse av förbundsordföranden eller när förste vice förbundsordföranden och andre vice förbundsordföranden begär det.

Förbundsdirektören har närvarorätt, yttranderätt och yrkanderätt vid presidiets sammanträden.

Protokoll, bilaga 2

- 434 Presidiet är beslutfört när två av dess ledamöter är närvarande. Beslut skall fattas med enkel majoritet av antalet röstande ledamöter. Omröstning skall vara öppen. Vid lika röstetal gäller den mening som sammanträdesordföranden biträder som beslut.

Presidiet får fatta beslut per capsulam om dess samtliga ledamöter är eniga om beslutet.

Beslut i ärende enligt artikel 425 skall anmälas till förbundsstyrelsen vid dess närmast följande sammanträde.

Vid presidiets sammanträden skall protokoll föras. Protokollet skall justeras av sammanträdesordföranden och anmälas till förbundsstyrelsen.

Förbundsdirektören har rätt att anteckna sin särskilda mening i protokollet.

44 Förbundsordförande

- 441 Förbundsordföranden leder förbundsstyrelsens och presidiets arbete, får mellan förbundsstyrelsens eller presidiets sammanträden besluta i brådskande ärenden enligt artikel 425 och skall besluta i de ärenden eller grupp av ärenden som förbundsstyrelsen bemyndigat denne att avgöra.

- 442 Vid förfall för förbundsordföranden övertas dennes uppgifter av förste vice förbundsordföranden och vid förfall även för denne av andre vice förbundsordföranden.

- 443 Beslut av förbundsordföranden skall fattas efter samråd med förbundsdirektören.

Beslut i ärende enligt artikel 425 skall anmälas till förbundsstyrelsen vid dess närmast följande sammanträde.

Över beslut av förbundsordföranden skall protokoll föras. Protokollet skall justeras av förbundsordföranden och anmälas till förbundsstyrelsen.

Förbundsdirektören har rätt att anteckna sin särskilda mening i protokollet.

45 Grupp

- 451 Förbundsstyrelsen får tillsätta grupp vilken skall bereda särskilt ärende eller särskild grupp av ärenden.

- 452 När förbundsstyrelsen tillsätter grupp skall den fastställa direktiv för dess arbete.

- 453 Ordförande i och ledamot av grupp skall utses av förbundsstyrelsen.

46 Delegation

- 461 Förbundsstyrelsen får utse delegation vilken skall genomföra visst uppdrag.

- 462 När förbundsstyrelsen utser delegation skall den fastställa direktiv för dess uppdrag.

- 463 Ordförande i och ledamot av delegation skall utses av förbundsstyrelsen.

Protokoll, bilaga 2**5 Distrikt, lokalavdelning, kontaktperson och teknologråd**

- 511 Distrikt, lokalavdelning, kontaktperson och teknologråd skall tillvarata medlemmarnas intressen.

Lokalavdelning och kontaktperson skall som lokal arbetstagarorganisation föra medlemmarnas talan.

52 Distrikt

- 521 Förbundets distriktsindelning fastställs av förbundsstyrelsen.

- 522 Distrikt bildas och utgörs av de medlemmar vars intressen det skall tillvarata.

53 Lokalavdelning

- 531 Lokalavdelning får vara arbetsplatsanknuten, regional eller riksomfattande.

- 532 Lokalavdelning bildas och utgörs av de medlemmar vars intressen den skall tillvarata.

54 Kontaktperson

- 541 Vid arbetsplats där lokalavdelning saknas får förbundsstyrelsen utse kontaktperson.

55 Teknologråd

- 551 Teknologrådet bildas och utgörs av de fjorton fullmäktigeledamöter som har utsetts enligt artikel 322 samt de två förbundsstyrelseledamöter som har valts av de fullmäktigeledamöter som har utsetts enligt artikel 322.

- 552 Teknologrådet skall tillvarata intressen för medlemmarna enligt artikel 212.

56 Ansvar och befogenheter

- 561 Förbundsstyrelsen skall fastställa distrikts, lokalavdelnings, kontaktpersons och teknologråds ansvar och befogenheter.

57 Instruktioner och normalstadgar

- 571 Förbundsstyrelsen skall fastställa instruktion för distrikt, normalstadgar för lokalavdelning, instruktion för kontaktperson och instruktion för teknologrådet.

6 Förbundskansli

- 611 Förbundskansliet verkställer förbundsstyrelsens, presidiets och förbundsordförandens beslut.

62 Förbundsdirektör

- 621 Förbundsdirektören leder och ansvarar för förbundskansliets verksamhet.

- 622 Förbundsdirektören skall bereda förbundsstyrelsens, presidiets och förbundsordförandens ärenden.

- 623 Förbundsdirektören skall besluta i de ärenden eller grupp av ärenden som förbundsstyrelsen bemyndigat denne att avgöra.

- 624 Förbundsstyrelsen skall varje år fastställa en instruktion till förbundsdirektören.

Protokoll, bilaga 2**7 Valberedning**

- 711 Valberedningen bereder fullmäktiges val av de förbundsstyrelseledamöter som är medlemmar enligt artikel 211 och revisorer, bereder fullmäktiges beslut om arvoden och regler för kostnadsersättning till förbundsstyrelse, valberedning och revisorer samt genomför val av fullmäktige.

Valberedningens ordförande och vice ordförande beslutar vid behov om utformningen av kostnadsersättning till förbundsstyrelse, inom ramen för fullmäktiges beslut om regler för kostnadsersättning.

72 Valberedning

- 721 Valberedningen består av ordförande, vice ordförande och ytterligare fem ledamöter.

- 722 Valberedningsledamöterna väljs vid fullmäktiges ordinarie möte för tiden till och med fullmäktiges ordinarie möte två år senare.

Valberedningens ordförande och tre valberedningsledamöter väljs jämnt år och valberedningens vice ordförande och två valberedningsledamöter väljs vid fullmäktiges ordinarie möte udda år av samtliga fullmäktigeledamöter. Valbar är varje medlem enligt artikel 211 utom den som för samma period valts till förbundsstyrelseledamot, revisor eller ersättare för revisor eller den som är anställd av förbundet.

Fyllnadsval efter avgången valberedningsledamot förrättas vid fullmäktiges närmast följande möte.

- 723 Valberedningen sammanträder på kallelse av ordföranden. Vid förfall för ordföranden övertas dennes uppgifter av vice ordföranden.

- 724 Valberedningen är beslutför när minst hälften av dess samtliga ledamöter, bland dem ordföranden eller vice ordföranden, är närvarande. Beslut skall fattas med enkel majoritet av antalet röstande ledamöter. Omröstning skall vara öppen. Vid lika röstetal gäller den mening som sammanträdesordföranden biträder som beslut. Valberedningens beslut skall biträdas av minst fyra av dess ledamöter.

Valberedningen får fatta beslut per capsulam om dess samtliga ledamöter är eniga om beslutet.

Vid valberedningens sammanträden skall protokoll föras. Protokollet skall justeras av sammanträdesordföranden.

- 725 Valberedningen skall skicka ut sina nomineringar senast femton dagar före fullmäktiges ordinarie möte och senast sju dagar före fullmäktiges extra möte.

8 Revisorer

- 811 Revisorerna granskar förbundets årsredovisning och räkenskaper samt förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens förvaltning.

82 Revisorer

- 821 Antalet revisorer är tre varav en skall vara auktoriserad. För varje revisor skall finnas en personlig ersättare. Ersättaren för den auktoriserade revisorn skall vara auktoriserad revisor.
- 822 Revisorerna och ersättarna väljs vid fullmäktiges ordinarie möte för tiden till och med fullmäktiges ordinarie möte två år senare.

Protokoll, bilaga 2

Två revisorer och ersättare väljs jämnt år och en revisor och ersättare väljs udda år av samtliga fullmäktigeledamöter. Den auktoriserade revisorn och dennes ersättare väljs jämnt år. Valbar är varje medlem enligt artikel 211 utom den som för samma period valts till förbundsstyrelseledamot, valberedningsledamot eller den som är anställd av förbundet. Den auktoriserade revisorn och dennes ersättare behöver dock inte vara medlem i förbundet.

Fyllnadsval efter avgången revisor eller ersättare förrättas vid fullmäktiges närmast följande möte.

823 Revisorerna har rätt att ta del av räkenskaper och övriga handlingar när de så önskar och skall i övrigt vidta sådana åtgärder som krävs för en betryggande revision.

824 Revisorerna skall varje år före den 30 april till förbundsstyrelsen överlämna sin berättelse över granskningen av förbundets verksamhet och räkenskaper.

Berättelsen skall innehålla yttrande över förbundsstyrelsens och förbundsdirektörens verksamhetsberättelse och ekonomiska berättelse och förslag i frågan om ansvarsfrihet för förbundsstyrelseledamöterna och förbundsdirektören.

83 Verksamhetsår och räkenskapsår

831 Förbundets verksamhetsår och räkenskapsår sammanfaller med kalenderår.

832 Förbundets räkenskaper skall föras enligt god redovisningssed.

9 Stadgeändring och upplösning**91 Stadgeändring**

911 För att ändra dessa stadgar, utom artikel 111, 112, 912-914, 921 och 922, krävs antingen beslut med två tredjedels majoritet av samtliga fullmäktigeledamöter vid ett ordinarie möte eller likalydande beslut med enkel majoritet av antalet röstande fullmäktigeledamöter vid två ordinarie möten direkt efter varandra.

912 För att ändra artikel 111 och 112 krävs likalydande beslut med enkel majoritet av antalet röstande fullmäktigeledamöter vid två ordinarie möten direkt efter varandra.

913 För att ändra artikel 912-914, 921 och 922 krävs likalydande beslut med två tredjedels majoritet av samtliga fullmäktigeledamöter vid två ordinarie möten direkt efter varandra. Mellan dessa möten skall val av fullmäktige ha ägt rum.

914 Tidpunkten när stadgeändringen skall träda ikraft skall beslutas med enkel majoritet av antalet röstande fullmäktigeledamöter vid det möte när det sista beslutet att ändra stadgarna fattas.

92 Upplösning

921 För att upplösa förbundet krävs likalydande beslut med två tredjedels majoritet av samtliga fullmäktigeledamöter vid två ordinarie möten direkt efter varandra. Mellan dessa möten skall val av fullmäktige ha ägt rum.

922 Tidpunkten när upplösningen skall ske och hur förbundets tillgångar och skulder skall disponeras efter upplösningen skall beslutas med enkel majoritet av antalet röstande fullmäktigeledamöter vid det möte när det sista beslutet att upplösa förbundet fattas.

Sveriges Ingenjörers mångfaldsprogram

Sveriges Ingenjörers politiska program om mångfald tar sin grund i grundläggande principer om alla människors lika värde. Alla människor ska ges samma rättigheter och möjligheter att delta i utbildning och arbetsliv.

I ett väl utvecklat samhälle finns alla förutsättningar att undanröja olika former av hinder för människor att delta. Sveriges Ingenjörer har en viktig roll att fylla när det gäller sådant undanröjande genom att identifiera, påtala, och kräva förändring. När alla dessa hinder är borta kan vi nå ett samhälle präglad av mångfald.

Mångfald

Med mångfald menas en grupp på en arbetsplats eller inom en utbildning där människors erfarenheter, egenskaper och kompetenser tas tillvara och gruppens medlemmar deltar på lika villkor oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet eller ålder.

Mångfald innebär också tolerans och tillåtande attityd gentemot människors åskådningar, livsval och idéer. Mångfald i en grupp eller i ett samhälle medför ett maximalt tillvaratagande av den resurs människor i hela samhället utgör och ett minimalt lidande orsakat av utanförskap och bristande tolerans.

Likabehandling och individuell anpassning

Grunden för mångfald är förstås principen om likabehandling. Den principen innebär inte på något sätt att alla individer ska behandlas lika. För Sveriges Ingenjörer är det viktigaste att alla ges samma rättigheter och möjligheter att delta. För att ge alla möjlighet att delta krävs individuell anpassning efter särskilda behov. Det kan gälla avhjälpan av hinder för personer med funktionsnedsättningar eller att ge information på olika språk för att nå personer med annat språk än svenska.

Målet

Sveriges Ingenjörers mål är ett arbetsliv och ett utbildningsväsende präglad av mångfald och acceptans. Alla ska ha samma möjligheter att delta utifrån sina förutsättningar. Och dessa förutsättningar ska avgöras av objektiva grunder och inte individers värderingar och godtycklighet.

Vägen att uppnå målen

Normer

För att nå de uppsatta målen måste samhällsnormer i vissa fall utmanas och omprövas. Vad som värderas och prioriteras av majoritetssamhället kan ibland vara annat än vad som i ett visst sammanhang kan utgöra det sakligt sett mest värdefulla. För att se dessa samhällsnormer kan det ibland behövas ett förhållningssätt som tillåter omprövning och kritik av rådande normer.

Rättsregler

Det behövs även fasta och tydliga regler om förbud mot diskriminering.

Diskrimineringslagens regler om förbud mot diskriminering är i sin helhet ett fungerande regelverk. Genom skyddet mot diskriminering vid rekrytering, arbetsledning och i form av trakasserier finns förutsättningar för arbetstagare och studenter att nå upprättelse. För att skadestånd vid diskriminering ska fylla ett preventivt syfte krävs att skadeståndsnivåerna, diskrimineringsersättningen, höjs. Särskilt när det gäller stora arbetsgivare. Arbetsdomstolen måste också enligt praxis från Högsta domstolen ange i vilken mån diskrimineringsersättningen utgör reparation och i vilken mån det ska utgöra prevention.

Protokoll, bilaga 3

För Sveriges Ingenjörer gäller att fortsatt driva ärenden om diskriminering inom ramen för förhandlingsordningarna och i domstol. För att ge utsatta medlemmar upprättelse och för att få fram ytterligare praxis som påverkar samhällsnormerna.

Diskrimineringsgrunderna

Något kort om de diskrimineringsgrunder som omnämns i diskrimineringslagen.

Kön

Gällande kön hänvisas till Sveriges Ingenjörers program för jämställdhet

Etnisk tillhörighet

För att stötta grupper av olika etnisk tillhörighet är det viktigt att arbetsplatser är tillgängliga. Språk är en första barriär och språkrav ska endast ställas när det är nödvändigt för arbetsuppgifternas utförande.

För nyanlända är det centralt med en snabb och ändamålsenlig anpassning till det svenska arbetsmarknadssystemet. Omedelbara översättningar och kompletteringsplaner av betyg, yrkes- och utbildningsbevis och andra handlingar är centralt för ett snabbt inträde på arbetsmarknaden. Långa processer gällande tillstånd och handlingar innebär stort lidande för individer och enorma kostnader för samhället.

Tillgången till arbetsmarknaden för utomeuropeiska arbetstagare, även med akademisk utbildning, begränsas av fördomar och diskriminering. Detta är ett stort problem som behöver åtgärdas.

Religion

Sverige är ett i hög grad sekulariserat land där det traditionellt finns liten förståelse för människor som låter religionen ta stor plats i livet. Religiösa åskådningar är enligt internationell rätt oinskränkbara och ska accepteras på alla arbetsplatser. Även religiösa uttryck omfattas av skyddet i till exempel europakonventionen för mänskliga fri- och rättigheter. På svenska arbetsplatser ska det finnas utrymme att utöva sådana religiösa uttryck som inte inverkar på verksamheten. En öppen och tillåtande inställning är en förutsättning för att människor med olika religioner ska kunna delta under samma förutsättningar.

Det finns utbredda fördomar mot olika etnisk/religiösa grupper i Sverige, inte minst på arbetsmarknaden. På svenska arbetsplatser ska det fokuseras på likheterna mellan människor och grupper samt det gemensamma intresset av verksamheten och samhörigheten mellan arbetstagare, inte på olikheterna.

Annan trosuppfattning

Samma skydd som religiositet har i lagstiftningen rätten att hysa annan trosuppfattning. Det kan röra sig om buddistisk, ateistisk och agnostisk åskådning. Däremot omfattas inte filosofiska eller politiska övertygelser. Rasistiska åskådningar omfattas inte av skyddet för trosuppfattningar. Det är någonting annat, bidrar inte till mångfald och ska därför inte få uttryckas på arbetsplatser.

Funktionsnedsättning

Personer med vissa funktionsnedsättningar har dålig tillgång till arbetsmarknaden i Sverige. Arbetsgivare är skyldiga att vidta åtgärder för att överbrygga de hinder som går att överbrygga och skapa förutsättningar att inkluderas på arbetsmarknaden. Hindren kan vara rent fysiska såsom trånga utrymmen och avsaknad av fysisk anpassning men också företeelser som inte är fysiska utan utgörs av fördomar om exempelvis neuropsykiatriska diagnoser.

Protokoll, bilaga 3

Kunskap är viktigt för att undanröja hinder av alla slag. För att öka kunskapen om effektiva åtgärder och möjlig finansiering finns behov av tydlig information till arbetsgivare och utbildningssamordnare, vilka har ansvar för tillgängligheten. Försäkringskassan handlägger ärenden om ansökan om ekonomiska bidrag för anpassningsåtgärder. Det bör bli enklare för arbetsgivare att söka och få stöd för att genomföra lämpliga stöd- och anpassning så att tillgängligheten blir bättre på arbetsplatser i Sverige.

Sexuell läggning

Personer utestängs på vissa arbetsplatser från gemenskapen på grund av sin sexuella läggning, genom majoritetens normer. En arbetstagare med annan sexuell läggning än majoriteten ska också kunna prata öppet med sina kollegor om vad hen gjorde med sin partner under semestern utan att fokus ska läggas på vilket kön partnern har. En viktig utgångspunkt är att *Du ska ha rätt att vara du på arbetsplatsen*.

Könsidentitet (Könsöverskridande identitet)

En av samhällets starkaste normer är tvåkönsnormen. Människor tenderar att vilja dela in människor i kvinnor eller män och för de flesta är det inte något problematiskt i att bli "insorterad" på det viset. Det finns människor som inte tillhör någon av dessa grupper eller vill röra sig mellan dessa två. På arbetsplatsen och i utbildningssituationen är det individen som bestämmer vilken könsidentitet hen vill ha. Att inte respektera eller acceptera det beslutet är att inte acceptera personens identitet. Att konsekvent medvetet eller av nonchalans tilltala en person med fel pronomen utgör trakasserier. Det är inte den som tilltalar som avgör om det är bagatellartat eller inte.

Ålder

Alla människor är vid någon tidpunkt äldre eller yngre än sin omgivning. Det innebär att alla någon gång kan komma att kunna missgynnas för sin ålder, antingen hög eller låg sådan. Särbehandling på grund av ålder är vanligt förekommande och i viss utsträckning accepterat i vårt samhälle. Diskrimineringslagen tillåter därför omfattande undantag från förbudet mot åldersdiskriminering.

Det förekommer i arbetslivet obefogad särbehandling både av unga och gamla. Mångfald innebär att ta vara på de erfarenheterna personer i olika åldrar innehar.

Problematiskt blir det om människor i olika åldrar tilldelas egenskaper som i större grad har att göra med individuella skillnader än med ålder. Många av dessa uppfattningar bygger på illa underbyggda fördomar och normer. Även gällande ålder bör normer ifrågasättas.

Särbehandling på grund av ålder ska endast komma ifråga om det finns särskilda skäl och särbehandling är lämpligt och nödvändigt för att uppnå skälen.

Bestämmelserna om aktiva åtgärder

Bestämmelserna om aktiva åtgärder är ett nödvändigt komplement till reglerna om diskrimineringsförbud för att arbetsplatser ska vara tillgängliga för alla och arbetstagare i realiteten ska ges samma möjligheter att delta i arbetslivet.

Reglerna om aktiva åtgärder har nyligen (2016) förändrats. De nya reglerna utgår i högre grad än tidigare från de lokala behov som finns på arbetsplatsen. Arbetet med aktiva åtgärder liknar i stor grad det redan existerande arbetet med systematiskt arbetsmiljöarbete. Sveriges Ingenjörer är positiva till denna utveckling.

Sveriges Ingenjörer anser att reglerna om aktiva åtgärder ska bli semidispositiva och att parterna på svensk arbetsmarknad ska teckna kollektivavtal om frågorna. På så sätt skulle arbetstagarparterna kunna sköta uppföljningen och kontrollen av arbetsgivarnas aktiva åtgärder.

Protokoll, bilaga 3

Nämnden mot diskriminering har inte fungerat som lagstiftaren hade tänkt. Nämnden och systemet med vitesföreläggande av arbetsgivare som inte fullföljer skyldigheterna att vidta aktiva åtgärder borde avskaffas. I stället för nämndförfarandet borde införas semidispositiva regler om aktiva åtgärder och en skadeståndsskyldighet för arbetsgivare utan kollektivavtal som inte följer minimikraven i lagstiftningen. På så vis kan arbetstagarorganisationerna kontrollera att arbetet med aktiva åtgärder genomförs på arbetsplatserna.

Sveriges Ingenjörer vill:

Att reglerna om aktiva åtgärder ska göras semidispositiva i syfte att stärka uppföljningen av aktiva åtgärder

Att nämnden mot diskriminering ska avskaffas och den rättsliga prövningen av arbetsgivares aktiva åtgärder ska rättsligt prövas som andra arbetsrättsliga tvister enligt parternas förhandlingsordningar och slutligen i Arbetsdomstolen

Att övervinna hinder

För att undanröja hinder och bidra till mångfald på arbetsmarknaden måste arbetsplatser arbeta aktivt med att bryta omoderna föreställningar och normer.

Rekrytering

Detta är viktigt inte minst vid rekrytering. Rekrytering ska alltid grundas i kompetens. Arbetsgivaren är den som bäst kan bedöma vilken kompetens som är nödvändig på arbetsplatsen. Det är viktigt för svenskt företagande och konkurrenskraft att kompetens bedöms på ett kvalitetssäkrat sätt. Former för kvalitetssäkring av rekrytering bör utvecklas och tillämpas. En förutsättning för att rekrytera rätt personer är att minimera inslagen av godtycke, fördomar och irrelevanta normer. I rekryteringsprocessen är det därför nödvändigt att ingen diskriminering förekommer och att urvalet sker objektivt.

Rekrytering ska ske på ett kvalitativt sätt och arbetsmarknadens parter bör medverka till certifiering av rekryteringsmetoder. Idag befintliga kompetensbaserade rekryteringsmetoder bör vidareutvecklas och i högre grad användas.

Sveriges ingenjörer vill:

Att arbetsplatser kvalitetssäkrar sina rekryteringsprocesser och i möjlig mån använder sig av standardiserade rekryteringsmetoder baserade på objektiva grunder såsom kompetens

Arbetsmiljö

Även när en anställning har skett finns det mer eller mindre synliga hinder på en arbetsplats. Jargong, uttryckssätt, fysisk miljö och lokaler kan på olika sätt utestänga grupper och individer på en arbetsplats.

En arbetsgivare som vill inkludera alla anställda måste vara medveten om att arbetsgivarens och arbetsgruppens uppfattning av det normala i vissa situationer kan exkludera enskilda arbetstagare. Det kan röra sig om alltifrån religion, etnisk tillhörighet, familjebildning, sexuell läggning eller identitet. Det kan också röra sig om ålder, kön och olika fysiska, psykiska eller sociala funktionsnedsättningar.

En inkluderande arbetsmiljö innebär att alla grupper har möjlighet att känna tillhörighet på arbetsplatsen. Som ett led för att nå dit kan det vara tvunget att förhålla sig kritisk till och ifrågasätta några på arbetsplatsen existerande normer. Arbetsplatser i Sverige ska präglas av öppenhet och tolerans.

Protokoll, bilaga 3

Trakasserier

Arbetsgivare är enligt diskrimineringslagen förelagda att arbeta aktivt mot trakasserier. Arbetsgivare ska ta fram riktlinjer och rutiner enligt diskrimineringslagen för att motverka och förebygga trakasserier och sexuella trakasserier. Däri ska klart och tydligt deklarerats att inga former av oönskade kommentarer, närmanden, fördömanden eller liknande är acceptabla och att sådant agerande utgör trakasserier som inte accepteras. Sveriges Ingenjörer anser att jargong och attityd på många platser utgör ett hinder mot mångfald av idéer och personer. Att jobba för mångfald och acceptans kräver en nolltolerans och ett aktivt bekämpande av alla former av trakasserier.

Arbetsgivaren ansvarar för att skapa en arbetsmiljö och ett arbetsklimat där det är naturligt för arbetstagarna att säga ifrån och dra gränser mot oacceptabelt beteende. Såväl arbetstagare som arbetstagarorganisationerna bör särskilt vara observanta på om det på arbetsplatsen råder en kultur där det är svårt att påtala trakasserier eller där påtalandet av trakasserier inte tas på allvar.

Tillgänglighet

Arbetsgivare har ett särskilt ansvar att utplåna de hinder som finns för personer med funktionsnedsättningar. Gällande fysiska funktionsnedsättningar rör det sig oftast om fysiskt avhjälpande av hinder och anpassning av utrustning eller arbetsuppgifter. Gällande psykiska eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan det handla om alltifrån arbetssätt, rutiner, schemaläggning och bemötande. Det viktigaste för att avhjälpa hinder är att vara lyhörd för individens behov och i samverkan utforma arbetsplatsen och uppgifterna utifrån de särskilda behov som finns.

Sveriges Ingenjörers jämställdhetsprogram

Inledning

Det finns en stor underrepresentation av kvinnor bland ingenjörer, endast var fjärde ingenjör är idag kvinna. Ingenjören har en viktig roll att fylla för Sveriges framtid och välstånd. Att urvalet av ingenjörer begränsas av traditionella uppfattningar riskerar att leda till att Sverige går miste om ett stort antal skickliga ingenjörer. Genom att bättre ta till vara *ingenjörstalanger* oavsett kön kan den innovationskraft och uppfinningsrikedom som präglar Sveriges framväxt i den internationella konkurrensen bli ännu bättre.

Sveriges Ingenjörers rapport Ingenjören och jämställdhet visar en rad jämställdhetsproblem. Kvinnor har svårare än män att göra karriär som chefer eller specialister. Kvinnor upplever i högre grad än män att lön och karriär påverkas negativt av att skaffa barn. En femtedel anser att karriären påverkas och en tredjedel anser att lönen påverkas. Männens upplevelse är att deras löner och karriärer påverkas i någon större omfattning.

Även inom utbildningsväsendet finns jämställdhetsproblem och kvinnor väljer i högre grad än män andra utbildningar än ingenjörsutbildning. Redan i yngre åldrar identifierar sig flickor med andra yrken än ingenjörer. Att påverka detta beteende är viktigt för att nå en jämnare könsfördelning inom ingenjörsyrken.

Syftet med Sveriges Ingenjörers jämställdhetspolitik är att visa på vägar för att skapa bättre förutsättningar för kvinnor att välja att arbeta som ingenjörer och, när de valt den vägen, också arbeta under jämställda förhållanden. Utan diskriminerande löneskillnader och andra hinder för en karriär på samma villkor som manliga ingenjörer.

Av Sacos statistik framgår att ingenjörsyrket är ett av de yrken där utbildning betalar sig vad gäller beräkningar av livslön. Därför är det en jämställdhetsåtgärd i sig att arbeta aktivt för att öka andelen kvinnliga ingenjörer. Det görs inte över en natt utan det tar tid. Den viktigaste faktorn är förstås utbildningsväsendet och dess förmåga att attrahera unga kvinnor att ägna sig åt naturvetenskap och teknik redan i grundskolan och på gymnasiet. Universiteten och högskolorna har också ett ansvar att skapa attraktiva utbildningar för kvinnor. Sveriges Ingenjörers jämställdhetspolitiska arbete ska därför ske främst på arbetsplatserna och inom utbildningsväsendet.

Skola och utbildning

Alla kan inte bli ingenjörer men fler måste få chansen. Och det gäller särskilt unga kvinnor. Endast var fjärde ingenjör är idag kvinna och på ingenjörsutbildningarna är runt 30 procent kvinnor. När kvinnor av olika skäl inte väljer ingenjörsutbildningar i högre utsträckning får det konsekvenser för individen själv, för företagen och för innovationskraften i samhället. Prognoser visar att det kommer att finnas ett underskott av ingenjörer i framtiden. Om vi ska klara konkurrensen och behoven måste rekryteringsbasen breddas. Fler kvinnliga ingenjörer skulle leda till att den ekonomiska jämställdheten ökar då ingenjörsyrket är förhållandevis välbetalt.

Matematik – en vattendelare

Resan mot att unga kvinnor sorteras bort eller väljer bort sig själva från en framtid inom teknik- och ingenjörsyrket börjar på ett tidigt stadium och det är ämnet matematik som sticker ut. Matematiken, som är grunden i ingenjörsutbildningarna, blir en vattendelare. Forskningen visar att flickor ofta har dåligt självförtroende när det kommer till den egna förmågan inom matematik.

Protokoll, bilaga 4

Olikheter i bemötande och förväntningar mellan flickor och pojkar leder till sämre självförtroende hos flickorna än hos pojkarna. Dessa olikheter i vilka förväntningar och hur man bemöter eleverna bidrar till att flickorna får ett sämre, oförtjänt, självförtroende än pojkarna.

Stereotypa och felaktiga föreställningar avskräcker

När kvinnor tillfrågas om de kan tänka sig en framtid som ingenjör kretsar svaren ofta kring att det verkar vara ett ensamt och ganska tråkigt jobb. De svarar i hög utsträckning att de vill ha jobb där de får jobba i team tillsammans med andra och att de vill ha ett yrke där de får jobba med att förbättra samhället, miljö- och hållbarhetsfrågor toppar listan över sådant som kvinnor säger sig vilja jobba med. Tyvärr förknippar de inte de här önskemålen med ingenjörsyrket.¹

En viktig del med jämställdhetsarbetet inom skola och utbildning är att ändra dessa stereotypa föreställningar och lyfta fram goda exempel på kvinnliga ingenjörer som förebilder.

Satsa på specialistkompetens för lärare i matematik

Bristen på specialistkompetens inom ämnet matematik gör att många elever inte når målen. Detta blir särskilt tydligt inom matematik där specialistkunskaper kan vara avgörande för att ge fler möjlighet att upptäcka glädjen i matematiken och skaffa sig de kunskaper som krävs för fortsatta studier. Lärare med specialistkompetens är bättre på att levandegöra ämnet och göra det begripligt. Därför är det viktigt att öka satsningar på riktigt vassa mattelärare med kompetens att locka elever av båda könen.

Gör teknikämnena vardagsnära och ta in teknologer

Sveriges Ingenjörers projekt KOOLT (**K**ompetensförsörjning **O**ch **L**ångsiktigt **T**eknikintresse)² har tittat på framgångsfaktorer för att främja teknikintresse och minska snedrekryteringen. Undersökningen slår fast att praktisk undervisning som kopplar teorin till verkligheten med vardagsnära experiment har positiv effekt för att få fler unga kvinnor intresserade av teknik. Även behovet av förebilder, alltså företag och människor – studenter och yrkesverksamma – som kan visa vad man kan jobba med är viktigt.

Lagen föreskriver att alla individer ska ha samma möjlighet att utbilda sig, oberoende av social bakgrund och kön. I högskolelagen slås det fast att våra universitet och högskolor ska arbeta för en jämn rekrytering vilket betyder en proportionerlig fördelning med avseende på bland annat kön. Regeringen bör förtydliga uppdraget med att ge akademien ett förstärkt uppdrag med syfte att brygga över hindret att unga kvinnor ska välja teknik.

Samverkan mellan kommun och akademi

Högskolan och teknologer kan göra viktiga insatser för att göra undervisningen på grundskolan och gymnasiet både roligare och mer meningsfull. Men det behövs ett mer strukturerat sätt för högskolan och grund/gymnasieskolan att jobba ihop för att komma till rätta med den ojämna könsfördelningen. I en del kommuner, till exempel Luleå och Uppsala, finns samarbeten med syfte att få fler unga kvinnor att välja teknik i framtiden, bland annat erbjuds de en mentor, läxhjälp och möjlighet att skugga en student. Flera av kommunerna som lyckats bryta trenden för snedrekrytering har den här typen av projekt.

Sveriges Ingenjörer vill se utökad finansiering och satsningar på samverkan. Till exempel kan teknologer hjälpa till i undervisningen som extra stöd, hålla laborationer och hjälpa elever med läxor. Företagen bör också knytas närmare undervisningen. Då ökar inslagen av det som har positiv påverkan på snedrekryteringen; eleverna får roligare undervisning och mer positiv syn på matte och teknik samtidigt som de får förebilder och en känsla för vad det innebär att vara ingenjör.

¹ Ungdomsbarometern (2015) Målgruppsanalys. Tjejers utbildningsval och intresse för teknikutbildningar

² KOOLT - Elevers intresse för naturvetenskap och teknik i Sveriges kommuner (2015)
Programmet är på fullmäktiges uppdrag slutligt fastställt av förbundsstyrelsen (FS-protokoll 1/2018 bilaga 2).

Protokoll, bilaga 4**Sveriges Ingenjörer vill:**

- Utvidga Skolverkets NaturTeknik-satsning till hela landet. Alla kommuner ska omfattas.
- Ge akademien ett förstärkt uppdrag med syfte att brygga över hindret för unga kvinnor att välja tekniska ämnen.
- Se särskilda satsningar på förstelärare i matematik så att fler kan erhålla specialistkompetens inom såväl matematik som genuspedagogik.
- Att teknologer ges möjligheter att bistå lärarna i matematik i gymnasieskolan och kan fungera förebilder och stöd.

Arbetsliv**Löneskillnader**

Lönegapet mellan kvinnor och män kan mätas och förstås på olika sätt. Hur mätningarna än går till har kvinnor lägre lön än män i vårt samhälle. Män har högre genomsnittliga medellöner än kvinnor. Kvinnor som grupp har även en mer sammanpressad lönestruktur än vad män har. Rålönegapet, d.v.s. skillnaden mellan mäns och kvinnors genomsnittliga heltidslöner per månad, ligger stabilt kring 12 procent.

Enligt Sveriges Ingenjörers löneenkät var medellönen per månad för kvinnor 43 600 kronor och för männen 48 800 kronor³. Vid en uppdelning på civilingenjörer och högskoleingenjörer var lönegapet mellan män och kvinnor 13 procent för civilingenjörer, motsvarande siffra för högskoleingenjörerna var 8 procent. Det skiljer sig i löneskillnaderna inom olika arbetsmarknadssektorer, inom privat sektor är skillnaderna störst. Rålönegapet har sedan 2003 minskat inom samtliga arbetsmarknadssektorer. När hänsyn tagits till standardavvikelser är den oförklarade löneskillnaden 4,4 procent mellan kvinnliga och manliga ingenjörer.

Andelen betalt och obetalt arbete påverkar lönen

Två av tre ingenjörer har barn. Som grupp tar ingenjörerna ut föräldraledighet mer jämställt än medborgarna som helhet. Framför allt gäller detta männen där 39 procent uppger att de tar ut föräldraledighet mellan i 3 och 6 månader⁴ under barnets två första år, vilket är dubbelt så mycket som genomsnittsmannen.⁵ Ingenjörskvinnorna följer trenden i landet stort. Även om Sveriges Ingenjörers medlemmar har ett något jämnare uttag av föräldraledigheten framför allt vad gäller männens uttag, kvarstår mönstret att kvinnorna stannar hemma betydligt längre. Oavsett lönenivå stannar kvinnor hemma ett år eller mer.⁶

Den stora skillnaden i förväntad och faktisk frånvaro mellan män och kvinnor påverkar lönen. Även om ingenjörskvinnor och ingenjörsmän fördelar ansvaret för den barnrelaterade frånvaron jämnare går ingenjörer inte fria från det som kallas statistisk diskriminering; dvs förväntningar från arbetsgivaren om att kvinnor kommer att vara borta mer från arbetet tenderar att ge dem lägre lön. Med andra ord sätts ett pris på risken och det drabbar alla kvinnor kollektivt, även ingenjörskvinnor och de kvinnor som avviker från mönstret.

Av det oförklarade lönegapet är Sveriges Ingenjörers uppfattning, stödd av en tämligen enig forskarkår, att det till största del förklaras av statistisk diskriminering. Förväntningar om kvinnor som riskanställda påverkar kvinnors karriärmöjligheter och löneutveckling. En lägre (förväntad) grad av närvaro påverkar möjligheterna till utveckling i förhållande till en manlig kollega med (förväntat) hög närvaro.

³ Sveriges Ingenjörers löneenkät (2015)

⁴ Sveriges Ingenjörers rapport Ingenjören och jämställdhet (2016)

⁵ Män och jämställdhet SOU 2014:6

⁶ Sveriges Ingenjörers rapport Ingenjören och jämställdhet (2016)

Protokoll, bilaga 4

I den statliga utredningen Jämställdhet i arbetslivet, JA-delegationens⁷ slutrapport beskrivs orsakerna till det oförklarade lönegapet med bland annat följande:

”Såväl deltidanställda som tidsbegränsat anställda riskerar att få sämre löneutveckling än tillsvidare- och heltidsanställda. Kvinnors högre frånvaro från arbetet kan också vara en faktor som påverkar löneskillnaderna, men som inte ingår i lönestrukturstatistiken.”

En del av löneskillnaderna förklaras av att kvinnor i högre utsträckning arbetar deltid. Den tid de är lediga lägger de en större del än männen på obetalt hemarbete vilket påverkar deras arbetsutbud och följaktligen även deras löner. Genomsnittskvinnan lägger en timme mer på obetalt arbete än genomsnittsmannen varje dag samtidigt som han arbetar i snitt 37 timmar och hon lägger i snitt 30 timmar per vecka på betalt arbete⁸. Sveriges Ingenjörer vill att alla ska bedömas utifrån sin kompetens och inte utifrån kön men då måste vi komma tillrätta med de skevheter som idag präglar arbetsmarknaden. Därför bör vi sträva efter att både det betalda och obetalda arbetet fördelas mer jämnt.

Sveriges Ingenjörer vill:

- Verka för jämställda löner och en jämställd arbetsmarknad samt att synliggöra det obetalda arbetet och dess konsekvenser för jämställdheten i lönehänseende.
- Verka för att kollektivavtalen i högre utsträckning än idag uppmuntrar till jämnare uttag av föräldraledigheten.
- Föräldralön ges på ett sådant sätt att föräldraledigheten tas ut sammanhållet inom två år från barnets födelse, alternativt två år från adoptionstillfället.
- Verka för att minska skillnaden mellan kvinnors och mäns deltidsledighet
- Att arbetsgivare blir bättre på att rekrytera från det underrepresenterade könet till chefspositioner och andra tjänster.
- Att diskrimineringslagens regler om aktiva åtgärder, däribland reglerna om lönekartläggning, görs semidispositiva
- Att nämnden mot diskriminering avskaffas och dess ärenden istället handläggs i Arbetsdomstolen.

Pension

Så länge löneskillnaderna mellan män och kvinnor består kommer pensionssystemet att spegla detta. Både den allmänna pensionen och tjänstepension är baserad på hur hög lönen är och i vissa delar antalet arbetade år. Så länge kvinnor i högre omfattning än män jobbar deltid och har sämre löneutveckling än män kommer detta få följdverkningar för kvinnors pensioner.

Sveriges Ingenjörers anser inte att pensionssystemet är problemet utan att de könsskillnader som syns i pensionssystemet är en följd av problemen med ojämställda löner. Statistik från Saco visar att kvinnliga akademiker tjänar i snitt 2,8 miljoner kronor mindre än akademikermannen under sin anställning. Motsvarande siffror för ingenjörer är 1, 8 miljoner kronor för civilingenjörer och 1,4 miljoner kronor för högskoleingenjörer.⁹

De kollektivavtalade tjänstepensionslösningarna beror av livslönen och följden av skillnaderna i livslön är att pensionerna blir lägre för kvinnor som grupp. Det är drygt tre gånger så vanligt att kvinnor arbetar deltid än att män gör det¹⁰. Det gäller även bland ingenjörer. I

⁷ SOU 2015:50

⁸ På tal om kvinnor och män (2016)

⁹ <http://www.saco.se/vara-fragor/lon-och-livslon/skillnader-i-livslon-mellan-kvinnor-och-man/>

¹⁰ Alectas rapport: Deltidsfällan.

<https://www.alecta.se/Global/Rapporter/Deltidsfprocentc3%a4llan%20-%20hur%20en%20oj%c3%a4mn%20arbetsmarknad%20ger%20oj%c3%a4mnst%c3%a4llda%20pensioner.pdf>

Protokoll, bilaga 4

tjänstepensionshänseende påverkas pensionen i hög grad av deltidarbete, särskilt för högavlönade grupper som ingenjörer ofta tillhör. Enligt Alectas beräkningar betyder det att en civilingenjör som jobbar 75 procent under 10 år förlorar ca 8000 kronor varje månad jämfört med om hen hade jobbat heltid.¹¹

Enligt flera kollektivavtal om tjänstepension är arbetsgivarna inte tvungna att betala tjänstepensionspremier för föräldraledig tid. Det drabbar kvinnor som i större utsträckning än män är frånvarande under småbarnsår.

I den allmänna pensionens premiepensionsdel finns en möjlighet för en make(a)/registrerad partner att överlåta premien till make(a)/partner. Vid sådan överlåtelse kan endast 94 procent av premien överlåtas. Detta fungerar som en avgift för jämställdhetsutjämning som riskerar att få makar att inte överlåta premien.

Sveriges Ingenjörer vill:

- Att regeln i premiepensionssystemet, som innebär att en partner kan överlåta sin premie i systemet till den andra partnern, ändras så att hela premien kan överlåtas utan kostnad.
- Att arbetsgivarna är skyldiga, inte bara en rekommendation, att göra inbetalningar till tjänstepensionen under tid då föräldrar uppbär föräldralön.

Breddad rekrytering till bolagsstyrelser

Sveriges Ingenjörer ser det nödvändiga i att öka andelen kvinnliga representanter i börsbolagens styrelser och står bakom de politiska ambitionerna som uttryckts under ett flertal år. Det är inte helt oproblematiskt med lagstiftning om kvotering. Varken ur politisk eller juridisk synvinkel. Diskrimineringsombudsmannen har i sitt remissvar till den senast offentliga utredningen av frågan till exempel efterlyst ytterligare utredning av de EU-rättsliga möjligheterna att införa sådana bestämmelser.¹² Med anledning av oklarheterna om det juridiska läget finner Sveriges Ingenjörer inte anledning att ta definitiv ställning angående kvotering. Det synes dock enligt förbundets uppfattning mer lämpligt med åtgärder riktade mot valberedningar och krav på att nomineringar till styrelser alltid ska innehålla kandidater av olika kön.

Sveriges Ingenjörer vill

- Att valberedningar till aktiebolagens bolagsstämmor i möjligaste mån presenterar kandidater av båda könen vid nomineringar till bolagsstyrelser.

¹¹ ibid

¹² Se DO:s remissvar till DS 2016:32. <http://www.do.se/om-do/remissvar/remissvar-under-2016/jamn-konsfordelning-i-bolagsstyrelser/>

Programmet är på fullmäktiges uppdrag slutligt fastställt av förbundsstyrelsen (FS-protokoll 1/2018 bilaga 2).

Protokoll, bilaga 5

Sveriges Ingenjörers utbildningspolitiska program

Inledning

Sverige är ett litet land, starkt beroende av internationell handel byggd på tekniska landvinningar. Det moderna samhällets utmaningar kan inte mötas utan en fortsatt snabb teknisk utveckling. I en hårdnande internationell konkurrens, där tekniken griper in i allt fler aspekter av våra liv, ställs allt större krav på kreativitet, ledarskap och teknisk kompetens.

Sveriges Ingenjörers allt övergripande utbildningspolitiska mål är därför att svensk utbildning ska skapa ingenjörer i världsklass. Nyfikenheten på teknik och naturvetenskap grundläggs ofta tidigt i en ung människas liv, och för att nå det målet krävs att utbildningssystemet i sin helhet tillhör de främsta i världen, från grund- och gymnasieskola till ingenjörsutbildningarna på högskola och universitet.

En självklar ytterligare förutsättning för att nå målet, utanför ramen för detta program, är att arbetsvillkor och löner för ingenjörer i näringslivet, liksom för lärare och forskare i ingenjörsutbildning, håller den nivå som krävs för att sörja för en god återväxt av ingenjörskåren och som främjar individuell utveckling under hela yrkeslivet.

Teknik i grundskolan

Alla påverkas i sina liv av teknik och tekniska beslut. För att fullt ut kunna delta i demokratiska beslutsprocesser behövs breda insikter i hur det moderna samhället fungerar. Hit hör grundläggande kunskaper i matematik och naturvetenskap, men teknikämnet är centralt för att ungdomar ska kunna förstå hur samhället har utvecklats och hur det kan komma att gestalta sig i framtiden.

En väl fungerande undervisning i grundskolans teknikämne är viktig också för att väcka och vidmakthålla ett intresse för teknik i grupper som idag är underrepresenterade på gymnasiets teknik- och naturvetenskapliga program och – i förlängningen – på yrkeshögskolans och högskolans utbildningar i teknik och data. Brister i teknikundervisningen kan för dessa elever göra mer skada än nytta. Den som genom familj och tradition redan är förtrogen med teknikutbildningarnas möjligheter löper väsentligt mindre risk att låta sig avskräckas av en svag grundskoleundervisning i teknik.

Skolans teknikundervisning har diskuterats och debatterats under decennier. Ämnet blev obligatoriskt i och med 1980 års läroplan, men kritiken fortsatte även efter att ämnet i läroplanen 1994 gavs en från naturvetenskaperna självständig ställning. Skolinspektionens granskningar har visat att ämnet har en otydlig identitet och låg status, att kvalitetsskillnaderna mellan skolor är stora och att eleverna inte upplever ämnet som relevant.

Från och med mitten av 2018 har en timplan för teknik fastställts till 200 timmar. Det är ett viktigt steg för att ge ämnet ett eget värde och en egen identitet, men med mindre än hälften av lärarna behöriga i ämnet återstår mycket att göras.

Ingenjörer med yrkeserfarenhet skulle i större utsträckning kunna bidra till att levandegöra och höja kvaliteten i skolans undervisning i teknik, naturvetenskap och matematik. Det gäller såväl grund- som gymnasieskola. Sedan 2015 gäller ett högre studiebidrag för kompletterande utbildning till ämneslärare inom matematik, naturvetenskap och teknik. För personer mitt i yrkeslivet, som redan har höga studielån, är det ekonomiska steget till undervisning dock fortfarande för stort. Så länge det råder brist på lärare i dessa ämnen är det

Protokoll, bilaga 5

därför motiverat att erbjuda högskoleutbildade ingenjörer och naturvetare finansiering på en betydligt högre nivå under den kompletterande utbildningen mot ämneslärarexamen.

Bedömningen av ingenjörers ämneskunskaper skiftar, och det kan vara påfallande svårt att nå behörighet till och med i ämnen som utgör kärnan i deras utbildningsinriktning. När inte heller yrkeserfarenhet tillmäts något värde, innebär det att också ytterligare ämnesstudier kan komma att krävas. Detta höjer ribban än mer för en övergång till undervisning inom ämnen där behovet dessutom är särskilt stort.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Teknikämnet i grundskolan måste få högre status, kvalitet och relevans, och för detta fordras ämnesbehöriga och engagerade lärare.
- Ingenjörer måste ges ökade möjligheter att som lärare ta sig an uppdraget att stimulera intresset för teknik, matematik och naturvetenskap hos dagens barn och ungdomar.

Gymnasiets teknikprogram

Teknikprogrammet är gymnasieskolans enda studieförberedande teknisk-teoretiska program. Det bör vara en självklarhet att alla elever får med sig de kunskaper de behöver för att söka till högskolans ingenjörsutbildningar och inte straffas i efterhand på grund av bristande information eller ändrade prioriteringar. Effekten på elevernas motivation och ansvarstagande av ett tydligt besked om att syftet med programmet är att förbereda samtliga för högre studier i teknik ska inte heller underskattas.

Sedan några år finns återigen möjlighet att välja en yrkesförberedande gymnasieingenjörsutbildning. Men även de eleverna är betjänta av att besitta full högskolebehörighet från gymnasiets första tre år. Dels för att de är ingenjörer, för vilka matematik och fysik är grundläggande, dels för att de utan hinder ska kunna gå vidare till högskolan i ett senare skede om de så önskar.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Samtliga inriktningar på teknikprogrammet ska utan särskilda tillval ge behörighet för studier på civil- och högskoleingenjörsutbildning.

Breddad rekrytering börjar inte i högskolan

I och med att rekryteringen till högre utbildning inte sker från hela befolkningen, går enskilda ungdomar, utbildningarna och samhälle miste om en betydande potential. Detta berör givetvis även rekryteringen till ingenjörsutbildningarna.

Vår utgångspunkt är att en bredare rekrytering i sig är av godo, oavsett hur stora behoven av ingenjörer är vid någon enskild tidpunkt. Alla vill inte bli ingenjörer, alla kan inte bli ingenjörer, och alla behöver inte bli det, men fler bör få chansen. Breddad rekrytering innebär alltså samtidigt en delvis annan rekrytering och handlar således inte i första hand om att öka antalet studenter. Detta är en helt separat fråga. Istället bör fler av de mest lämpade i en hel generation antas snarare än de näst bästa från en och samma begränsade delmängd. Det kan mycket väl innebära att konkurrensen om utbildningsplatserna blir hårdare.

Snedrekryteringen till högskolan med avseende på kön och social bakgrund kommer till uttryck vid övergången till gymnasieskolan, men inleds naturligtvis långt tidigare. Att kunna komplettera det ursprungliga utbildningsvalet, tillsammans med alternativa vägar till högskola och yrkeshögskola, ger individen möjlighet att växla in på nya spår. Förutsättningarna för detta har varierat över tid, men de stora mönstren har likväl bestått.

Protokoll, bilaga 5

Andelen kvinnor på civil- och högskoleingenjörsutbildningarna har de senaste decennierna legat i intervallet 25–30 procent. Likaså har den sociala snedfördelningen förblivit stor, särskilt på det längre civilingenjörsprogrammet. Samtidigt är andra stora utbildningar inom vård och undervisning könsmässigt lika skeva – eller mer – åt andra hållet, och spännvidden i den sociala bakgrunden mellan olika program stor. Det är därför inte möjligt att åstadkomma en jämnare studentsammansättning inom ett område – teknik lika lite som något annat – utan att samtidigt göra det på andra.

Mekanismerna bakom snedrekryteringen sitter således djupt. För att bryta mönstren mer än marginellt, måste åtgärder sättas in tidigt under skolgången. Eleverna är inte ensamma målgrupp för det arbetet. Det gäller i lika hög grad att öppna ögonen hos föräldrar och aktörer i skola och omgivande samhälle för de förutsättningar varje barn besitter. En inte oväsentlig del i detta är att stödja barn och ungdomar i att successivt ta ett allt större ansvar för sin egen utveckling och det långsiktiga arbete detta innebär.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Ingenjörsutbildningarna bör alltid sträva efter att rekrytera ungdomar med så goda förutsättningar för studierna som möjligt, för att kunna hålla utbildningskvalitet och genomströmning hög.
- Rekryteringen till högskolan – ingenjörsutbildningar och generellt – kan bara breddas signifikant genom insatser tidigt i skolsystemet.

Information om utbildning och arbetsmarknad

Arbetsmarknadens efterfrågan vad avser bland annat antal, utbildningsnivå samt inriktning och närmare innehåll påverkas naturligtvis av en rad faktorer som varken lärosäten eller arbetsgivare förfogar över eller kan förutse. Inte desto mindre är det angeläget att de ansvariga för varje utbildning på ett nyanserat sätt presenterar – och tar ansvar för – information om nuläget och utvecklingen den närmaste framtiden. Av högskolorna självständigt framtagna och analyserad information är viktig även för att möta och nyansera information från andra avsändare, eftersom det minskar risken för att studenterna ska mötas av överdrifter eller rena felaktigheter.

Högskolorna har goda förutsättningar att förmedla och utveckla information om utbildningens innehåll i sig. Information och egen kunskap om de olika utbildningarnas arbetsmarknadsutsikter uppvisar däremot stora brister. Men den utbildningsanordnare som inte självständigt kan uttala något om arbetsmarknaden, kan rimligen inte heller göra några utfästelser om vilka arbeten eller karriärvägar utbildningen leder till. Det innebär samtidigt att de nödvändiga förutsättningarna saknas för att avgöra hur utbildningen ska vara utformad, vilken examen den bör leda till, hur den ska dimensioneras eller ens om den över huvud taget behövs.

De företag och verksamheter som betraktas som de primära avnämarna för ingenjörer är inte de enda tänkbara arbetsgivarna för de nyexaminerade. Lärosätena är inte omedvetna om detta, men drar ofta den förenklade slutsatsen att utbildningen kan användas till allt. Det är dock en sak att ingenjörer återfinns i en hel rad olika yrken, en annan huruvida var och en av de examinerade har den kompetens och de personliga egenskaper som krävs för att utöva vart och ett av dessa, och en tredje i vilken mån det vid varje given tidpunkt faktiskt är möjligt att fritt välja mellan dem.

Utbildningsanordnaren har därför även ett ansvar för att kartlägga potentiella arbetsgivare. I annat fall tvingas de nyutexaminerade själva att försöka identifiera den krets av verksamheter där deras kompetens kan vara av värde, och agera ambassadörer för den utbildningsinriktning de valt.

Protokoll, bilaga 5***Detta vill Sveriges Ingenjörer***

- En blivande student ska kunna göra sitt studieval på goda och objektiva grunder.
- Högskolorna ska lämna – och ta ansvar för – aktuell information till studenter både inför och under utbildning om arbetsmarknadsutsikterna för de examinerade.
- Högskolorna bör dra större nytta av alumnernas erfarenheter för information till studenter om arbetsmarknad och utbildning, samt för den kontinuerliga utvecklingen av utbildningarna.

Vilka ingenjörer behövs

Debatten om teknikutbildning har under lång tid dominerats av den upplevda bristen på i synnerhet högutbildade ingenjörer. Men ingen gagnas av att oreflekterat höga krav på formell utbildning för arbete och karriär i tekniksektorn driver ungdomar att försöka studera längre än nödvändigt. Inte examinerade som inte finner relevant arbete på rätt nivå, inte studenter som tvingas lämna sin utbildning oavslutad, inte utbildningsanordnaren, som kan tvingas anpassa utbildningens innehåll och kvalitet efter studenternas förutsättningar och inte heller näringslivet, som vill kunna anställa motiverade och högt kvalificerade examinerade från varje utbildning.

Antalet yrkesverksamma civil- och högskoleingenjörer befinner sig sedan lång tid tillbaka under stadig ökning. Under perioden 1990–2015 ökade antalet högskoleutbildade ingenjörer (inräknat generella examina inom teknik samt forskarexamina) från ca 65 000 till 187 000.

Höjningen av den svenska ingenjörskårens utbildningsnivå förväntas fortsätta under överskådlig tid vid en antagning motsvarande dagens nivåer – trots att bara hälften av nybörjarna tar examen på sitt program. Enligt SCB:s Trender och prognoser 2017 kommer de högskoleutbildade år 2035 vara över 250 000, en ökning med ytterligare en dryg tredjedel. Därmed kommer förhållandet mellan gymnasie- och högskoleutbildade ingenjörer storleksmässigt vara det omvända jämfört med 1990. Civilingenjörerna kommer då att utgöra över hälften av de ingenjörer som ingår i SCB:s beräkningar.

De 250 000 yrkesverksamma ingenjörerna 1990 med teknisk gymnasieutbildning, beräknas fram till 2035 istället minska till knappt 33 000. Det är uteslutande i den gruppen SCB bedömer att en framtida brist kan uppstå, inte bland de högskoleutbildade. Behovet av ingenjörer och tekniker på gymnasienivå avklingar visserligen, men det försvann således inte i och med att gymnasieingenjörsutbildningen i sin tidigare form upphörde i början av 90-talet. Att all teknisk kompetens skulle fordra högskoleutbildning framstår varken som nödvändigt eller ändamålsenligt.

Vi vill därför uppmana till en nyanserad och långsiktigt hållbar diskussion om hur de faktiska kompetensbehoven ser ut och vilka utbildningar som bäst kan tillgodose dem. Det gäller inte bara högskolans ingenjörsprogram – och inriktningar inom dem – utan i lika hög grad annan utbildning inom teknik och data i högskolan, den nya gymnasieingenjörsutbildningen och i yrkeshögskolan.

Ett ensidigt fokus på de längsta och mest teoretiska utbildningarna riskerar också att hämma intresset för kortare eller mer praktiskt orienterad teknisk utbildning. Sveriges tekniska och industriella styrka bygger på att kompetensen är hög i utbildningskedjans samtliga led. Den svenska arbetsmarknaden måste också i större utsträckning stå beredd att ta tillvara kompetensen hos ingenjörer från andra länder, oavsett om de rekryteras direkt eller kommer till Sverige av andra orsaker, som flyktingar, studenter eller doktorander.

Ingenjörsutbildningens kvalitet ska aldrig anpassas till studenternas förkunskaper, motivation och studieförmåga generellt. Däremot ska självfallet hänsyn tas till studenters olikheter i övrigt och undervisningens innehåll och former bör kontinuerligt utvecklas.

Programmet är på fullmäktiges uppdrag slutligt fastställt av förbundsstyrelsen (FS-protokoll 1/2018 bilaga 3).

Protokoll, bilaga 5

Kvalitet, i vilket även studenterna oundvikligen är och förblir en parameter, ska alltid vara överordnad kvantitet. Allt annat vore att begå en orätt mot studenterna och förödande i förhållande till vad samhället ska kunna förvänta sig av de examinerade.

Sverige behöver ingenjörer, men framför allt behövs bra ingenjörer – och bland dem åtskilliga av de bästa i världen.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Kvalitet i ingenjörsutbildningen ska alltid överordnas kvantitet. Sverige behöver framför allt bra ingenjörer.
- Sveriges styrka bygger på att kompetensen är hög i teknikutbildningskedjans samtliga led.

Högskolelärarnas betydelse

Ingenjörsstudenter lyfter gång på gång fram skickliga lärare som det mest kritiska för att de framgångsrikt ska kunna genomföra sin utbildning. Det må låta självklart, och stöds foljdriktigt av högskolelagen (3 kap, 2 §):

”För utbildning och forskning ska det finnas professorer och lektorer anställda som lärare vid högskolorna. Anställning som professor är den främsta anställningen som lärare.”

Internt på högskolor och universitet fortsätter dock undervisningsskickligheten att hamna i skuggan av forskningsmeriterna. Vi menar att lärarinsatsen bör värderas lika högt vad gäller såväl lön som karriärmöjligheter. Utan skickliga lärare kan möjligen forskningen på en teknisk högskola hålla världsklass, men utbildningen kommer aldrig att göra det.

Det innebär vidare att högskolornas ledning måste se det som en lika viktig uppgift för lärarna att hålla sig à jour med aktuell forskning som att själva forska. Erfarenhet av och anknytning till näringslivet måste också värderas högre, och fler delade tjänster skapas för tekniklektorer och adjungerade lärare som fortsatt är och vill vara verksamma i industrin.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Lärarskicklighet måste värderas och premieras lika högt som forskarkompetens.

Utbildningssamverkan

Några av de vanligaste frågorna från sökande till och studenter på tekniska högskoleutbildningar är hur arbetsmarknaden gestaltar sig, vilka företag som behöver den aktuella utbildningen och vad man kan arbeta med. Studenter i utbildning frågar sig också ofta hur utbildningens olika delar sammantagna – den röda tråden – ska kunna ge dem den kompetens som krävs för detta. Den frågan ska studenter på en ingenjörsutbildning aldrig behöva ställa sig.

Betydelsen av samverkan mellan högskolor och näringsliv inom forskningen är oomstridd sedan lång tid tillbaka. Insikten om värdet av utbildningssamverkan släpar dock fortfarande efter, trots att den har ett lika stort eller större värde för omgivande företag och region än forskningssamverkan.

Samverkan kan motivera och tydliggöra utbildningens syfte och användbarhet inte bara för studenterna, utan även för de samverkande företagen, och bidrar därmed till den ständiga utvecklingen av innehåll och kvalitet. Det ligger i sakens natur att den närmare utformningen av samverkan bäst sker av respektive högskola och samverkansparter gemensamt.

Protokoll, bilaga 5***Detta vill Sveriges Ingenjörer***

- En fördjupad utbildningssamverkan mellan näringsliv och högskolor fordras för att ingenjörsstudenter ska vara väl förberedda för arbetsmarknaden.
- Samverkan i och kring utbildningen gagnar även de samverkande företagen liksom utvecklingen av utbildningens innehåll och kvalitet.

Studiefinansiering

Arbete under studierna är inte negativt i sig, men den som så vill ska kunna prioritera sin tid för studier utan att behöva oroa sig för privatekonomin. Av uppenbara skäl är detta särskilt viktigt för studenter för vilka högskolestudier innebär att beträda ny och okänd mark och som kanske inte heller i samma utsträckning kan lita till ekonomiskt stöd från sina föräldrar.

Ambitionen är inte att hindra någon från att arbeta under studierna – det är upp till var och en. Arbete oavsett karaktär ger arbete allmängiltiga erfarenheter som utgör en värdefull tillgång i det framtida yrkeslivet.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Heltidsstudier ska vara ekonomiskt genomförbara utan att studenten är hänvisad till arbete vid sidan av under terminerna eller till stöd från familjen.
- Studentbostäder till rimlig kostnad bör finnas tillgängliga i samband med terminsstart.

Praktisk erfarenhet

Samtidigt som många studenter tvingas arbeta under terminerna för att försörja sig, vittnar andra omvänt – också ingenjörsstudenter – om så stora svårigheter att finna arbete under ferierna att det leder till än större ekonomiska problem. Vi finner detta fullständigt orimligt.

Även om tillgången på helt nyexaminerade ingenjörer som regel varit balanserad, har näringslivet med korta avbrott bara för större ekonomiska kriser under lång tid uttryckt svårigheter särskilt med att rekrytera yrkeserfarna. Genom att erbjuda feriearbete har näringslivet en gyllene möjlighet att börja bygga upp den erfarenheten redan hos studenterna. Den möjligheten kan företagen redan i dag gripa när de vill. På sikt ökar det även möjligheterna för formell, poänggivande praktik för de studenter som så önskar, samtidigt som det öppnar nya vägar till en ökad utbildningssamverkan generellt.

Goda chanser till arbete under ferierna kommer också att vara en stark konkurrensfördel för högskolor och branscher vid rekryteringen av nästa kull ingenjörsstudenter. Kanske går de efter examen till ett annat företag, kanske inte, men försörjningen av teknisk kompetens är en långsiktig fråga, större än det enskilda företaget.

För studenterna kan ett relevant feriearbete också bidra till stärkt motivation, fungera vägledande inför successiva val under utbildningen och ge en bättre överblick över ingenjörens arbetsmarknad.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Näringslivet bör i större utsträckning erbjuda ingenjörsstudenter relevant feriearbete. Därigenom ges dessa en möjlighet att börja bygga upp sådana erfarenheter de själva eftersträvar och som företagen efterfrågar.

Utbildningsfinansiering

Lärare i högskolan vittnar om en press att godkänna studenter med tveksamma resultat på betygssatta moment. De bär idag även bördan av vetskapen om att ett underkännande kan

Protokoll, bilaga 5

tvinga en student att helt avbryta studierna, eftersom fortsatta studiemedel kräver ett visst antal avklarade högskolepoäng.

Ett generöst godkännande kan i ögonblicket synas vara både odramatiskt och mänskligt, men det riskerar att leda till att studentens möjligheter att klara nästa steg i utbildningen successivt minskar.

För den student som ges möjlighet att fullfölja utbildningen trots otillräckliga prestationer beskärs också förutsättningarna för framgång i arbetslivet. Om de examinerades kunskaper brister, följer arbetenas kvalifikationsnivå efter, vilket i sin tur leder till att behoven av kompetens inte tillgodoses, trots att allt fler studerar allt längre.

Finansieringen av högre utbildning ska alltid styra mot hög utbildningskvalitet och aldrig ge incitament att sänka examinations- och utbildningskraven. Relativt lärosätenas faktiska kostnader har ersättningen per student minskat under en lång följd av år. Särskilt djupt har fallet varit för studenter inom teknik och naturvetenskap. Samtidigt har förväntningar och krav på högskolan fortsatt att öka. Det har blivit hög tid att vända den utvecklingen.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Finansieringssystemet för högre utbildning ska styra mot hög utbildningskvalitet.
- Ersättningen per student har minskat under en lång följd av år och särskilt djupt är fallet för teknik och naturvetenskap. Utvecklingen måste vändas och ersättningen motsvara de reella kostnaderna för lärosätenas uppdrag.

Ingenjörsexamen

När svensk högre utbildning anpassades till den så kallade Bolognaprocessen var förväntningarna höga. Internationell jämförbarhet och rörlighet för studenter och lärare stod högt på dagordningen, samtidigt som examenssystemet skulle bli överskådligare.

Vi kan dock konstatera att den svenska lösningen för högre teknisk utbildning skapade fler problem än den löste. Å ena sidan har vi tekniska yrkesexamina – i första hand högskoleingenjör och civilingenjör, å andra sidan utbildningar mot generella examina – teknologie kandidat, magister och master. Sedan 2007 lever dessa två system både parallellt och överlappande med varandra på ett sätt som både svenska och utländska studenter har svårt att förstå och navigera i. Till detta bidrar den varierande tillämpningen lärosätena emellan.

Vilken slags kompetens den ena eller den andra examen leder till, vilka utbildningar som under vilka förutsättningar kan bygga vidare på en annan och varför vissa utbildningar kan resultera i upp till tre examina, både generella och yrkesexamina, är oklart inte bara för studenterna, utan även för näringslivet och många gånger även för dem som själva undervisar på eller leder de tekniska högskolorna.

Civil- och högskoleingenjörsutbildningarna skiljer sig åt såtillvida att den senare är mer praktiskt orienterad, medan den förra har ett större teoretiskt innehåll. För båda gäller dock att de ska ge de breda tekniska och teoretiska kunskaper som fordras för självständigt arbete som ingenjör. Sammanblandningen av generella examina och ingenjörsexamina riskerar att leda till att den speciella yrkeskaraktären hos ingenjörsutbildningarna, själva kärnan i näringslivets efterfrågan, går förlorad. Omvänt kan detta samtidigt innebära att förutsättningarna för smalare, djupare eller mer tvärvetenskaplig teknisk utbildning inom ramen för de generella examina inte tas tillvara i den utsträckning som är möjlig.

Protokoll, bilaga 5***Detta vill Sveriges Ingenjörer***

- Civil- och högskoleingenjörsutbildningar syftar ytterst till att ge studenterna de konkreta och breda yrkeskunskaper, med djup inom ett specifikt teknikområde, som näringslivet efterfrågar. När de blandas samman med generella examina i teknik riskerar de att förlora just den ingenjörsmässighet som ger dem sitt värde.

Det livslånga lärandet

Ingenjörsyrket upphör aldrig att utvecklas, och ingenjörerna behöver ständigt utvecklas med det. Ansvaret för detta vilar i första hand hos ingenjören själv.

Någon färdig modell för hur det livslånga lärandet ska ske existerar inte, men några viktiga delar av pusslet kan likväl urskiljas. Lärande kan ske i det befintliga arbetet eller i nya befattningar, genom successiva byten till andra företag eller till helt nya branscher. Det finns ingen anledning att stanna i ett arbete där ingen utveckling sker.

För att inhämta kvalificerade nya kunskaper kan också kortare eller längre formell utbildning krävas. Detta kräver att staten ger högskolorna förutsättningar att ta fram aktuell, effektiv och lättillgänglig vidareutbildning för ingenjörer som vill läsa in nya kunskaper, på eget initiativ eller genom sin arbetsgivare. Av arbetsgivaren betald uppdragsutbildning i högskolan kan således aldrig bli den enda lösningen. Uppdragsutbildning vänder sig inte heller i första hand till små och medelstora verksamheter, som har ett mer begränsat ekonomiskt utrymme och färre berörda ingenjörer, men därför inte mindre angelägna kompetensutvecklingsbehov.

En ingenjör som vill genomföra en studieplan väsensskild från den aktuella arbetsgivarens intressen, kan normalt inte räkna med ekonomiskt stöd från denna. Sådant stöd kan däremot fortfarande ligga i samhällets intresse.

Tid och kostnader för formellt lärande som helt faller inom arbetsgivarens arbetsområde ska självfallet i sin helhet bäras av företaget. Arbetsgivare som agerar för kortsiktigt – som ser som bästa lösning att utnyttja ingenjören bara inom det område vederbörande har sitt aktuella kunnande – ställs inför omfattande kompetensförsörjningsproblem om detta kunnande förlorar sin relevans.

Vi ser det gång på gång, när företag plötsligt tvingas konstatera att tekniken i en verksamhet inte längre är livskraftig, och ser sig tvungna att ersätta delar av de anställda ingenjörerna med nya – och då höjer rösten för att det måste utbildas fler som besitter den senaste kunskapen. Detta är inte hållbart vare sig ur ingenjörernas, företagens eller Sveriges perspektiv. Rätt slutsats kan aldrig vara att sluta uppmuntra de anställda ingenjörerna att utvecklas eller att hindra dem från att göra det.

Livslångt lärande är inte liktydigt med omställning i samband med uppsägning, och det kommer heller aldrig att bli det. Ett fungerande livslångt lärande eliminerar i själva verket behovet av insatser särskilt vid omställning.

Detta vill Sveriges Ingenjörer

- Företagen måste ta ansvar för att de anställda ingenjörerna kontinuerligt erbjuds möjligheter att utvecklas i arbetet. För detta ska arbetsgivaren bära hela det ekonomiska ansvaret.
- Högskolorna måste ges förutsättningar att erbjuda aktuell och lättillgänglig vidareutbildning till yrkesverksamma ingenjörer, individuellt och via företaget.

Protokoll, bilaga 6**Budget- och verksamhetsdirektiv för 2019****Budgetdirektiv**

Budget 2019 för Sveriges Ingenjörers förbundsverksamhet ska konstrueras så att moderförbundets egna kapital inte understiger 100 Mkr. Budgeten får inte visa på ett negativt resultat som är större än 5 procent av budgeterad omsättning.

Den totala medlemsavgiften till Sveriges Ingenjörer får öka med i genomsnitt högst två procent per år, exklusive avsättningen till konfliktfonden, under en rullande femårsperiod. Målet är dock att undvika en höjning av årsavgiften, exklusive avsättningen till konfliktfonden.

Verksamhetsdirektiv

- Vår förbundsverksamhet ska bedrivas med utgångspunkt i och med stöd av de policydokument och program som har fastställts av fullmäktige.
- Vår verksamhet ska genomföras med såväl ett nationellt som ett internationellt perspektiv.
- Vår verksamhet ska bedrivas medlemsnära genom att förbundet finns och syns lokalt på arbetsplatser och högskolor samt i distrikten.
- Vi ska utveckla medlemsnyttan för att intressera många olika grupper, både medlemmar och de ingenjörer som ännu inte är medlemmar.
- Vår medlemsrekrytering ska i första hand inriktas mot teknologerna samtidigt som satsningarna riktade mot yrkesverksamma ingenjörer ska fortsätta. Rekryteringen prioriteras samtidigt som vi arbetar aktivt för att behålla befintliga medlemmar.
- Alla delar av vårt förbund – lokalt, i distrikten samt centralt – ska arbeta integrerat i frågor som rör medlemsvård och medlemsrekrytering.

Protokoll, bilaga 7**Arvoden till förtroendevalda****ARVODEN 2018**

till förbundsstyrelse, valberedning och revisorer

	FAST årligt arvode kr	RÖRLIGT arvode per sammanträde kr
Förbundsordföranden	126 000	-
Förste och andre vice förbundsordföranden	47 250	-
Övrig förbundsstyrelseledamot	10 500	1 155
Revisor (förtroendevald)	10 500	630
Revisors ersättare (förtroendevald)	8 400	630
Valberedningens ordförande	10 500	630
Valberedningens vice ordförande och övriga ledamöter	8 400	630

Till den auktoriserade revisorn och dennes ersättare utgår arvode och kostnadsersättning enligt avtal mellan förbundet och revisorn.

Arvode för andra uppdrag

Arvode för andra uppdrag fastställs av förbundsstyrelsen.

Utbetalning av arvoden

Arvode utbetalas i efterskott vid årets slut och hanteras enligt vid varje tidpunkt gällande attestinstruktion för förbundet.

Protokoll, bilaga 8**Regler för kostnadsersättning till förtroendevalda****KOSTNADSERSÄTTNING 2018**

(inrikes och utrikes förrättning)

Syftet med dessa regler är att förtroendevald ska ersättas för sina verkliga kostnader för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Då reglerna inte täcker varje tänkbar situation förutsätts att berörd förtroendevald väljer färdstätt, logi och måltid med hänsyn till såväl förbundets ekonomi som sin egen situation. Vid tveksamhet ska alltid förbundskansliet kontaktas så att ingen diskussion om kostnader behöver uppstå i efterhand.

Traktamenten utgår inte.

Kostnadsersättning utbetalas i efterskott mot skriftlig räkning. Till räkningen ska bifogas verifikationer i original. Räkningen bör vara inlämnad senast en månad efter förrättningen, dock allra senast 31 januari året efter förrättningen.

Förlorad ordinarie arbetsförtjänst

För förtroendevald med centralt uppdrag (förbundsstyrelse, valberedning, revisorer, förhandlingsdelegationer etc) ersätter förbundet förlorad ordinarie arbetsförtjänst, i form av tjänstledighetsavdrag eller motsvarande, enligt arbetsgivarintyg.

För uppdrag i distrikt eller yrkesföreningar ersätts förlorad arbetsförtjänst endast om kansliet godkänt ersättningen i förväg.

Förbundsdirektören får, i samråd med valberedningen och revisorerna, träffa överenskommelse med förtroendevald och dennes arbetsgivare om annat sätt för utbetalning av ersättning för förlorad ordinarie arbetsförtjänst. Sådan överenskommelse ska vara skriftlig.

Reskostnad

Resor med tåg, flyg eller båt ersätts normalt för icke ombokningsbar andraklassbiljett, ekonomiklassbiljett eller motsvarande "lågpris". Ombokningsbar biljett ersätts i de fall som tider kan komma att ändras, t ex i samband med förhandlingar.

Lokalresor ersätts normalt för allmänna (kollektiva) färdmedel. Lokalresan får göras med taxi om tidsvinsten blir avsevärd.

Ersättning för resor upp till ca fyra timmar (enkel resa) med privat bil utgår med Skatteverkets belopp för skattefri bilersättning med egen bil ¹ samt för parkeringskostnad och eventuell trängselavgift mot kvitto. Resor längre än fyra timmar bör göras med allmänna färdmedel.

Logikostnad

Ersättning för logikostnad utgår för hotellrum av normalstandard.

Måltidskostnad

Ersättning för egna måltidskostnader under resor längre än tre timmar utgår mot kvitto med högst 200 kr. Förbundet ersätter inte egna kostnader för starköl, vin eller starksprit.

¹ 2017 är beloppet 18,50 kr per mil.